DE ECCLESIASTICA REPVBLICA

Reuerēdi Sacrę Theologię Doct. Magistri Paduani de Crassis Barlettani Venetiarū Studij Regentis: In Conuentu Fratrum Minorum. Di-dymo ⁊ Philotheo Colloquen tibus.

In dño confide.

Venetijs. M D. XXXXIII.

AD REVERENDISSIMVM
z Illustrissimũ dñm: Dñm Redulfum de Piis Cardinalē Carpensem: Francis cane Religionis Pium Protectorē: Libellus de Ecclesiastica Republica.

F. P. Reuerēdissimo dño Cardinali Carp.
S. P. D.

Consueuere Patres: Reuerēdiss. dñe cuʒ eorũ gppiã Philosophũ ageret: pprios labores genio suo dicare: quē qdē Patronũ: tutorē: deniqʒ in hmõi factione nou iniuria vocitabāt: Nec eũ illi minus afficere laudibus verebātur: vt studiosa eorũ opa: tāto studiosiora iudicarentur: quāto potiorē sortirētur finē: Hinc pfecto virtutis fortuna: (licet suacte natura virtus ipsa fortunā trabat:) Hinc v irorũ noĩa imortalitatē adepta sunt: Inde librorũ (nõ omniũ tñ) eternitas: z deniqʒ idē operũ maiestas dignoscitur: Quo igit fit: vt de Ecclesiastica Republica rudi meo elaborato marte: geniũ ac tutorē dñ queritarē: pre ceteris orthodoxe Ecclesie Cardinalibus: velut hespus iter stellas teipsum tu: tua nõ vulgari virtute: genuinis moribꝰ: natureqʒ ingenuitate mihi occurristi: Fortunatũ in quā libellũ: si talē ac tm̃ sortieris tutorē: Tibi itaqʒ Studiosorũ Patrono seraphiceqʒ Religiõis Pio ac puido ptectori librũ dicatũ eē iure volui: tuʒ vt ex Frãciscane factionis (cuiꝰ tu sollicitã curã geris) Florigero Pomerio Sapiētie flosculos excerpe valeas: tũ vt dñ minerue alumnum te appellitāt homines: ipsa ad te byllari frõte se ducere non ambigat: Accipiat queso dñatio tua tāto charitatis ardore libellũ: quāto fidei feruore S. R. Ecclesie seruullus eũ tibi porrigit: Valde ad nestoris Annos,

DIDYMO PHILOTEO
colloquentibus.

Capitulum primum.

ARdeo pdocte Philothee incredibili amo Di.
re sciendi Reipublice Ecclesiastice archana.
Nãq3 (ni fallar) Tragedie personant secu-
lorum: Idcirco cum tibi vni preceteris credaz ami
co, mihi (secundum nomen meum) dubitanti: Iu-
bens responsum prestare digneris.

¶ Age bone Didyme (vt amicitie iura psoluaz) Phi.
tibi ad Scopum interroganti. Hilari fronte pre-
stabo responsa.

¶ Quid ē n. Ecclesiastica Respublica: cuius Titu Di.
lum hic sibi vendicat libellus.

¶ Respublica (Vt eam describit Au.) quinto de Phi.
Ciuitate dei ca. 18. est res populi: Populus autem
(vt idem aperit) primo de ciuitate dei ca. 19. ex
deffinitione a Scipione assignata: est cetus iuris
consensu, et vtilitatis communione sociatus Eccle
sia (secundum Isidorum in li. Ethimologiarum)
est congregatio fidelium. Quod notatur de conse-
cratione distinctione prima cap. Ecclesia: Respu-
blica itaq3 Ecclesia est res Totius populi fidelis: cu
ius caput Christus est: Jo. ca. 13. Vos vocatis me
magister et domine et benedicitis sum etenim, ꝙ
Pa. ad Ephe. cap. primo aperiens inquit: ipsum
dedit caput super omnem Ecclesiam.

¶ Narra obsecro veritatem: quoniam si ad Sa- Di.
cra eloquia admissa fuerint officiosa mendacia: qd
amplius remanet veritatis in eis? mihi quidem
in mentem venit ꝙ caput Ecclesie nō sit Christus
cruci pronobis affixus. Nempe nomen xpi sonat

vnctionē Christus enim vnctus dicitur. Uncti au-
tem plures in veteri lege fuere, iuxta dictū Dau.
ps.104. Nolite tangere xp̄os meos, & in Prophe
tis meis nolite malignari: quod vtiq; primo para
lipom. ca.19. legaliter exprimit: si vero dicas (vt
opinor) nomen capitis Ecclesie fuisse Jhesum: sta
tim assurgit scriptura Tres celebres viros me-
morans, quorum quilibet Jhesus nuncupatur, vi-
delicet Jhesus filius Nun Moisis seruus & nutu
Dei eius successor, vt patet in li. Josue: Jhesus fi-
lius Sirach qui renouauit sapientiam de corde
suo, & librum Ecclesiastici explosit: sicut in eodem
li. prologo diuus aperit Hieronymus: Ihesus ter-
tius est filius Joiade, qui reedificauit Templum
Jherosolimis, ac nomen Messie qui caput Eccle-
sie preesse deberet nomen nouum erit, q̄ diu pre-
dicans Esai. ca. 62. in spiritu Messiam alloquens
ait, & erit tibi nomen nouum quod os domini lo-
cutum est.

Phi. ¶ Vix a risu me contineo cum te bone Didyme
ita vulgariter dubitantem audio: scias nomē Jhe
sus, q̄ xp̄o nostro ore Angeli a Uirgine matre Ap
ponitur, nomen esse nouum quo nullus vnq̄; ho-
minum nuncupatus fuit, neq; erit profecto: He-
brei Cabaliste in quouis nomine caratheres siue
litteras valde ponderant: Jdeo Plato. ille diui-
nus in li. Gorgie in scribendis nominibus de Ca
ratheribus satagendum esse docet.

Di. ¶ Perge queso Philothee, & quibus caratheri-
bus Jhesus Dei nostri: quibus ve ceterorum no-
men inscribatur: adamussim declara.

Phi. ¶ Nomē Jhesus nō ē Tethagramaton: sed pēta
gramatō qnq;. n. litteris hebraice scribit: vz
& sonat   hoc est Jhesuh: nomen vero Jhe

sus filii nun, & filij sirach bis caratheribus annotatur hoc est Jhesuba, & hac de causa latine saluator noster Christus Jhesus dicitur: filius autē Nun Josue appellatur.

℄ Rem acu tetigisti doctissime Philethee, verum cupio scire a quo ista Ecclesiastica Resp. originem traxerit: a Christo qui est caput (vt iam dicebas) an ab alio ante ipsum? Di.

℄ Ecclesiastica Respublica cepit a tertio mundi homine qui est Abel: hanc vtique veritatem Aug. super ps. 142. Deprompsit dicens. Deceiuitas initium habuit ab Abel sicut mala ciuitas a Caym: & de ciuitate dei loquitur ipse, quod tamen calcatius in quinto de ciuitate dei declarans inquit: a principio mundi processerunt due ciuitates, vna Dei, & altera Diaboli, vna celestis, altera Terrestris, celestem edificat Abel, terrenam vero Caym: Jure igitur Paulus in eius sacrificiis fidem efulsisse ad Hebreos cap. 11. ponit: & Christus preceteris eum in primis iustum appellat Math. cap. 24. a sanguine Abel Justi. Phi.

℄ Demiror equidem Ecclesiam Christi cepisse ab Abel: qui ante ipsum Christū annis quinque mil libus ducentisque extasse scripture cronice tradunt. Di.

℄ Ecclesiam Christi bifariam intelligere poteris: est. n. Ecclesia Christi venturi, & hec cepit ab ipso Abel (vt superius conclamatum est) est etiam Ecclesia Christi qui venit, & talis Ecclesia ab ipso xp̄o originem traxit, iuxta dictum Pau Eph. ca. 5. xp̄s Dilexit Ecclesiam & tradidit semetipsum pro ea, vt ipsam sanctificaret. Phi.

℄ Cur Ecclesia Christi venturi nō cepit a protho plausto nostro Adam sicut a filio eius Abel: cum Augustinus. 24. de ciuitate Dei dicat quod Adam Di.

in statu inocentie habuit caritatem de corde puro: & fide non ficta: & Eusebius cesariēsis primo libro de Ecclesiastica historia docet & Adaz ipse primus instruit filios suos primitias ex fide deo offerre.

Phi. ¶ Ex hoc Ecclesia ab Adam primo mundi homine originem trahere nequit: quoniam Ecclesia idē est quod cōgregatio, iuxta dictum numeri cap. 20. Cur eduxisti Ecclesiam dei in solitudinem? Adam autem vnus est & non congregatio: Demum vero Adam: Caym: & Abel congregationem perficiūt: capis ne mi Didyme?

CAP. II.

Di. Caplo quidem perdocte Philothee: sed vnū nihi declares velim. Est ne Petrus firma illa petra super quam Christus suam edificauit Ecclesiam?

Phi. ¶ Theorema tangis non inutile mi Didyme: verum vt tibi morē gerā ab ouo exordiar Math. cap. 16 ait veritas Petro. Ego dico tibi: quia tu es Petrus: & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam: si petra illa super quam se Edificaturū suam Ecclesiam spopondit: ipse Christus est: quid vtiqꝫ insigne & venerabile ipsi Petro promisit? si dixisset ipse dñs tu es Petrus: & ego edificabo Ecclesiā meam super me: quid muneris Petro preceteris Apostolis offertur? frustramus ergo Euangelium & bonitatem Christi emancipamus.

Di. ¶ Non nihil est quod dicis: sed scire velim si in sanctorū monimentis talis depromitur veritas?

Phi. ¶ Ambrosius in primis in li. Sermonuz: Ser. 4. inquit: Recte consortiuz meretur nominis: qui consortium meretur & operis Petra ergo pro deuotione petrus dicitur: & petra pro virtute dominus nuncupatur.

¶ Augustinus in li. contra Epistolam Donati: & li. Sermonū de tempore ser. 16. Ait, aud istis Petrum frequenter a domino Petram nuncupatum: ergo Petrus est petra super quam edificauit Ecclesiam.

Hieronymus exponens Euangelium Math. cap. 16. dicit, Secundū methaphoram petre: recte dicitur Petro edificabo Ecclesiam meam super te. ¶ Gregorius li. 6. Epistolarum Epistola. 37. ad Eulogium: per vicatiam fere talem veritatem abnegantium admiratus ait Quis enī nesciat sanctam Dei Ecclesiam in principis Apostolorum esse firmatam solitate: qui firmitatem mentis traxit in nomine. vt Petrus a petra vocaretur: hec ille. Eusebius cesariēsis in historijs Ecclesiasticis li. primo ca. 17. Dicit: Petrus vero super quem fundatur Ecclesia: duas tantum scripsit Epistolas, de quibus a nonnullis, & de secūda dubitatur: His sacra patrum dogmata adstipulātur. 24. q prima ca Loqtur dominus: vbi dicitur, vt Ecclesia vna sit super vnum S. Petrum, dominus ipsam Edificat: quid clarius: quid ve limpidius:

DVBIA EMERGENTIA.

¶ Ut plenis ramis dulcia Sapientie Pomaria Dis: absque carpere valeam Philothee: adduco scripturā ad oppositum delibate conclusionis: Pau. autem prima ad Cor. ca. 10. ait: Petra autem erat Christus: cuius vestigia insectatus Augu. Homelia. 13. in persona Christi loquens dicit: Super me edificabo te: nō te super me: ergo Petrus edificatur super Christum non Christus super Petrā: & tunc ipse non est Petra.

Phi. ¶ Ex doctrina Ambrosij superius Annotati: duplicem nos assignamus petram: est enim Petra diuinitatis: & hec Christus est: est etiam petra deuotionis: & talis petrus est. Cũ igitur Apostol⁹ Christum petram nominat: intelligit Christuz esse petram diuinitatis: ex hoc tamen minime negandũ duco: Petrum esse petram deuotionis & fidei.

Di. ¶ Exacte loqueris Philothee: sed veritas adhuc indubium reuocatur: quoniam Apostolus prima ad Cor. ca. 3. ait: Fundamẽtuz aliud nemo potest ponere preter id quod positum est: quod est Christus: ergo ipse Christus est fundamentum Ecclesie non Petrus.

Phi. ¶ Augustinus exponens ps. 86. duplex adstruit fundamentum: est enim fundamẽtum fundamentorum: & tale Christus est: est etiam fundamentuz fundatũ: & tale Petrus est licet enim Ecclesia fundetur super Petrum: ipse tamen Petrus super Christum fundatur: sicut parietes Domus super lapides desixos: ipsi vero lapides in terra fundãtur: Idcirco Petrus fundatur super Christum (secundum Augustinum) non Christus super Petrum: quãuis Ecclesia Christi fundetur super Petrum (vt superius dictum est.)

Di. ¶ Sed quid ad Aug. dicimus: qui ex propria officina in li. primo retractationum ca. 21. talem veritatem lectoris iudicio relinquit: si eniz perspicua esset hec conclusio: profecto eam sub modio non absconderet.

Phi. ¶ Et si Augustinus ibi talem depromere noluerit veritatem: alibi tamen eam declarauit: & ceteri patres ei adstipulati sunt (vt superius conclamatum est)

A Deo celestis Sapientie Ambrosiani tua re- Di.
dolent verba doctissime Philothee: q nu-
tans animus meus nullatenus satiari queat: ideo
aperias mihi velim: an Petrus in Ecclesiastica re
publica princeps caput z vertex omnium Aposto-
lorum extiterit?

¶ In Euangelico dogmate, hec veritas eluxesiit Phi.
mellitissime Didyme: ait enim Euangeli. ca. pri
mo: cum Petrus ab Andrea fratre eius ad Jhe-
sum adduceretur: duo mirabilia sortitus est: mu-
tatum est nomen eius primum: z vertex siue capi-
taneus ceterorum effectus est: ait nempe veritas,
tu es Symon filius Jona? hoc est filius columbe:
cui adstipulatur illud Math. ca. xvi. Beatus es Sy-
mon Bar Jona: Bar enim Sirica lingua filius in-
terpretatur: Jona vero columba (vt superius ex-
plosum) Non vocaberis amplius Symon: sed
Cephas (hoc est Petrus) dicit Euang. Petrus eq
dem a Petra dicitur: z Idem est q firmus? Ce-
phas autem caput interpretatur: vel saltē firmus:
ac si aperte diceret: firmus esse debes Petre.
Quia firmitas ad Capitaneum spectat: si enim du
ctor exercitus non esset in bello firmus: z in firmi
tate animi eius: milites cōflictas reassumerent vi
res: fugabitur ptinus ipse: z facile cadet exercitus
collidente hoste. Sic profecto Abrae nomen mu-
tatum est: cum pater multarum gentium esset fu-
turus: Cui dictum est in conualle Mambre: nō vo
caberis amplius Abram sed Abraham? Gen. ca.
12. Pari passu Jacob nomen mutatum est: quan-
do cum Dei Angelo luctabatur. Gen. 32. dictūq3
est ei: non vocaberis amplius Jacob. id est supplan
tator: sed Jsrael: hoc est: vir fortis Dei: seu videns
deum. Consimiliter Moysis z Aron nomina mu

tata fuisse autumamus: cum Dei populum ad terram promissionis dirigerent (vt in li. Exo. apertissime declaratur) Moyses nempe princeps dicebatur: Aaron vero pontifex ab omnibus vocabatur.

Di. ¶ Tam dulcia sunt faucibus meis eloquia tua: vt totum: quasi farmacum bonum: quod hactenus extraueris: dulciter ebiberim: sed paulisper conflictatur animus meus: quoniã noui exteri dicunt: parius ligandi: & soluendi omnibus Apostolis a Christo collatum esse: nec Petrum auctoritatis iurisdictione ceteris Apostolis maiorem esse sentiunt.

Phi. ¶ Age bone Didyme nihil est q̃ dubites. quippe euangelica series Petrum ceteris apostolis auctoritatis iurisdictione maiorem esse cõtestatur. Nempe clauigeram potestatem tali ordine Christus Apostolis tradidit: vt soli Petro illam in primis promiserit Math. ca. 16. tibi dabo claues regni celorum: quodcunq; ligaueris super terram: erit ligatum & in celis: & quodcunq; solueris super terram: erit solutum & in celis. Alias eandem potestatem omnibus simul spopondit Apostolis: dicens Math. ca. 18. Quecũq; ligaueritis super terrã: erunt ligata & in celis. Et post resurrectionem clauium potestatem omnibus simul Apostolis exhibet: dicens Joãnis ca. 20. Accipite spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata: remissa sint: & quorum retinueritis retenta sint: nouissime vero eandem potestatem soli confert Petro: ter idem geminans Joannis cap. 21. Pasce oues meas: pasce agnos meos: & tunc ipsum agnum' pastorem & ouium instituit: hoc est innocentium & peccatoruz: incipientium & profectorum: seu laicorum: & Clericorum: vel actiuorum & contemplantiuz. Quis. n. mi Didyme (nisi desipiat) Petrum totius mũ

ille Christiane Pastorem et principem negabit?

Di. ¶ Perge queso Philothee: vt Euangelico saties mur nectare.

Phi. ¶ Illud in primis notatu dignum autuma bis: q3 centies Christus solus Petrum alloquitur: astantibus ceteris Apostolis: nec non ipse Petrus multotiens nomine omnium effatur: Quod quidem Petrum precelle Apostolis auctoritatis iurisdictione palam ostendit. Joannis primo Petrum alloquens Christus ait: tu vocaberis Cephas. Math. ca.16. ipsi soli dicit: tibi dabo claues regni celorum. Math.ca.18. conuersus Jesus in discipulos suos: dixit Symoni Petro: Ecce omnes respicit: et tamen ad Petrum sapientie verba dirigit. Luce ca. 22. Symon ecce Sathanas expetiuit vos: vt cribraret: sicut triticum. Joannis ca.13. Symon si non lauero te: non habebis partem mecum. Math. ca.26. Petre conuerte gladium tuum in vaginam. Marci ca.16. Christo a mortuis suscitato: Ait Angelus mulieribus: Jte dicite discipulis eius et Petro. quare verbum singulariter Petro dirigendum precepit celi nuncius? Math.ca.17. Christus tributum soluere intendens. ad euitandum scandalum ait: Petre sumens staterem: solue pro me: et pro te. Quare pro Petro duntaxat: et non pro aliis soluit Christus censum? Math.ca.19. Solus Petrus nomine omnium effatur dicens: domine ecce nos reliquimus omnia: et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? Quorsum profecto hec dilecte Didyme? nisi quia Petrum Reipublice Ecclesiastice caput: rectorem, et pontificem: Apostolorumque verticem: et principem Christus in terris prouide reliquit.

Di. ¶ Belle loqris sapientissime Philothee sed multorum patrum clamantia ora libenter abs te audirem.

Phi. ¶ Istbuc ipsum iam dicere cogitabam: audi queso Dydime: Dionysius ille Ariopagita Pauli apostoli discipulus: et auditor in li. de diuinis nominibus ca. 3. de dormitione virginis matris, pie loquens, ait: Aderat autem et Dei frater Jacobus, et Petrus Vertex, et honorabilissima Theologorum summitas. En Petrum verticem, et summitatem omnium Theologorum appellat Dionysius: cui post Paulum credendum arbitror. Cyrillus, exponens illud Luce Ca. 22. et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos: ait in persona Christi. cũ te principem apostolorum deputauerim: hoc enim te decet: qui mecum robur et Petra es Ecclesie.

Chrisostomus super illud Joãnis ca. 21. pasce oues meas: inquit, pasce oues meas. i. loco mei prepositus esto, et caput fratrum tuorum.

Theophilus, declarans illud Luce ca. 12. Domine ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes? dicit: Petrus: cui committenda erat Ecclesia, quasi omnium curam gerens, interrogat: vtrum ad omnes hanc parabolam protulisset. Ambrosius, intendẽs enodare passum illum Euangelii Math. cap. 17. Petre vade ad mare, et mitte hamum, et eum piscem: qui primus ascẽderit, tolle, et aperto ore inuenies staterem: illum, sumens, da pro me, et pro te ait pensa autem didragme erat capitis: vnde dabatur intelligi quod Petrus post Christum super alios Apostolos caput: et primus constituendus erat. hec ille.

Augustinus autem in questionibus veteris, et noui Testamenti. q. 79. Dicit: ipsum enim cõstituit esse caput eorũ, vt pastor esset Gregis dominici. Hieronymus Epistola. 22. ad Augustinum ait: denique tante auctoritatis Petrus fuit, vt Paul. in

Epistola sua scribat: deniq; post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum, & mansi apud eum dies quindecim. Rursumq; in sequentibus: post annos quatuordecim ascendi iterum Hierosolymam cum Barnaba: assumpto & Tito: ascendi autem secundum reuelationē, & exposui eis euangelium quod praedicatur intra gentes: ostendens non habuisse securitatem Euangelij praedicandi, nisi Petri auctoritate: & sententia fuisset roboratū. Hec diuus Hieronymus. Quid fusius: qdue apertius mi Didyme?

Hoc idem sancta patrum confirmant dogmata 21. Distin ca. Sacrosancta. vbi dicit q; omnes apostoli licet habuerint eandem soluēdi, & ligandi potestatem: non tamen omnes parem habuere iurisdictionem: sed Petrus omnibus praefertur Apostolis. Hinc Ecclesia in officio Beati Petri armoniose decantat: tu es pastor ouium, princeps Apostolorum, tibi tradidit Deus claues regni celorū: & Iure quidem, quoniam Oseas longe ante predixerat ca. primo inquiens, congregabuntur filii Iuda, & filii Israel pariter, & ponent sibi caput vnū: cuius prophetiam firmans Christus Lu. ca. 10. Dicit: fiet vnum ouile: & vnus pastor.

DVBIA EMERGENTIA.

CVM ab ouo exordiebaris pater Philothee: tuis verbis mihi conquiescendum duxi: sed vnum mihi in mentem venit: quod Petrū principem, & Apostolorum verticem non fuisse prima facie apportat: ait nēpe veritas ca. 20. Scitis quia principes gentium dominantur eorum: & qui maiores sunt inter eos potestatem exercent: non ita Di.

erit inter vos. ergo Christus apostolos ad seruitiū, & non ad dominium adhortatur.

Phi. ¶ Christus nempe principatum Apostolis minime interdixit: sed duo mala fugiēda precepit: ambitionem primo: ne. s. terrena dignitas ambiatur: quippe Apostoli tunc rudes, & carnales ambitioni studere videbantur: Nam orta est contentio inter eos quis eorū videretur esse maior: ait Euangelista Lucas ca. 22. idē declarans Pau. ad Hebre. ca. 5. Inquit: nemo assumat sibi honorem. sed qui vocatur a Deo tanq̄ Aaron: & prima ad Thimot. ca. 3. qui Episcopatum desiderat bonum opus desiderat: quod exponēs diuus Hieronymus Epistola 43. opus inquit: non dignitatem, laborē: non delitias appetere debemus.

Ulterius malum dominandi modum abolendum esse docet: quasi mali vtuntur principes: de quibus dicitur Osee ca. 8. ipsi regnauerūt: & nō ex me principes extiterunt: & non cognoui. vbi beatus Gregorius dicit q̄ potestas dominandi a domino deo est: dicente Apostolo ad Rom. ca. 13. non est potestas nisi a Deo: prauitas tamen regiminis ab homine est. Deo permittente multotiens propter peccata populi. Job ca. 34 Dominus fecit regnare Hypocritam propter peccata populi.

Di. ¶ Ne tibi Philothee nodum in scirpo queritare videar, Paulus ipse meus sit defensor: qui Petrum in Antiochia reprehēdit: vt notatur ad Gala. ca. 2. cum venissem: inquit: Antiochiam restiti in faciem Cephe: quia reprehensibilis erat. igitur Petrus nō erat maior Paulo ipso: q̄m minor maiorem reprehendere non debuit: quod quidē diuus Hie. ibi attingere videtur. vbi dicit. Pa. reprehēdit Petrū: qđ nō auderet: si se imparē sciret,

¶ Beato Gregorio dictāte: tibi bone Didyme responsum prebeo tale. Paulus profecto par erat Petro: ceterisq apostolis in apostolatu: ac defensione fidei: ministerioq euangelii: nam Paulus de semetipso hanc deprompsit veritatem ad Gal. ca. 2. Dicens: cum vidissem: q creditum est mihi euangelium preputii: sicut & Petro circuncisionis: non tamen fuit par Petro in auctoritatis iurisdictione: & ideo potuit iure eum reprehendere: quia peccabat contra euangelium: in cuius ministerio ei par erat (vt superius dictum est) dicit nempe textus: cum vidissem: q non recte ambularēt ad veritatem euangelii. Quare nobis liquido ostenditur ferendam esse fraternam correctionem ex charitate. Num vero Petrus mortaliter peccauerit: an venialiter: Augu. & Hiero. concertantibus discutiendum relinquamus. At quoniam ex quadam pia simulatione Petrus peccauit: peccatum fuisse veniale asserimus proculdubio: quod Augu. ponit in Epistola ad Hieronimi. Phi.

¶ Rem teneo edepol verū quod in actibus Apo. notauit Lucas ca. 8. adhuc me ancipitem reddit ait: enim. Cū audissēt apostoli: quia recepit samaria verbum Dei: miserunt ad eos Petrum & Joannem. Si Petrus caput: & vertex aliorum extitisset. quonam iure eum mittere potuissent? igitur aut inferior: aut saltem ceteris in auctoritatis iurisdictione par est censendus ipse. Di.

¶ Exacte dubitas Didyme: at diuersimode theologi textum illum interpretati sunt: alii dicunt: q missus est Petrus: quia speciali miraculorum priuilegio ipse fulgebat. Phi.

Alii vero altius contemplati: hec duo simul stare arbitrantur: videlicet: q Petrus pastor fuerit: & ta

men a cetu apostolico missus: spiritus namq; sanctus missus est a patre: & filio: nec iccirco minor est vel ipso patre vel filio. Ego autem ad radicē euangelii securim apponēs dico: q Petrus erat tūc Pontifex haud tamen erat in sede pontificia: nam ipse primus ex orientis partibus Romam euangeliū detulit: vt refertur a magistro Historie Ecclesiastice li. secundo ca. 16. & 25. Tenuit igitur sedem in Anthiochia per annos septem: at liberatus e carceribus Herodis Agrippe: Ignatio martyre Antiochiane sedis Episcopo instituto: Romam se recepit: ãno. 2. Imperii Claudii: qui fuit successor Caii Gallicule: & quintus Romanorū Imperator: imperauitq; ãnos tresdecim: sedemq; Rome tenuit Petrus annos vigintiquinq;: vsq; ad vltimum: Neronis annū: qui fuit sextus Romanorum Imperator: & dominatus est annos quatuordecim: cuius iussu Paulus (vt Roman⁹ ciuis ex priuilegio) capite truncatus est: Petrus vero capite deorsum cruci est affixus: conuenienter igitur tunc mittebatur ipse Petrus: postea vero q̄ pontificiam potestatē exercuit nunq̄ ab aliis missū fuisse legimus.

Quod a Christo vtriusq; gladii potestas Petro fuit collata.

CAP. IIII.

Di. CVM te potius diuinū: sapientissime Philothee: q̄ humanum experiar: aperias mihi queso: si vtriusq; gladii potestas principi apostolorum Petro colata a Christo fuerit.

Phi. ¶ Et si grandes materias ingenia parua non sufferant: tamen vt tibi mi Didyme: morem geram: & veritatis studiosus mihi ipsi videar: spē timoremq;

omnem

omnem procul pelleres: dicam sedulo. Petrus quidem Christi vicarius in tota militāti Ecclesia: omnium bonorum spiritualium: temporaliūq; dominium obtinuit.

¶ Mei sapientissime Philothee: tales caueto nugas: hercle nouorum demoniorum denūciator, vel ab iis: qui ex tui animi candore te admodum diligunt: appellaberis: sunt enim nonnulli: qui principum auribus prurientes: obscenas rumpent in voces, & te falsarium, atq; sacrilegum sepius vocitabunt. Di.

¶ Ridere non desinam: mi Didyme: cum me illi oppugnare contendent: non mihi crede: Verum prophetis, Euangelistis, Apostolis, sanctis deniq; patribus: per quos paracletus omnem nos docuit veritatem: aduersari eos scito: non eni3 ex mei animi sententia duntaxat: hanc deprompsi normam: sed vtriusq; legis monimenta ad eam nos ducūt, & rapiunt. Phi.

¶ Que nam Monimenta: dic sodes. Di.

¶ Dauiticum illud primum annotabis ps. 23: Domini est terra & plenitudo eius: orbis terraru3 & vniuersi qui habitant in eo: si ei fidem adhibendam esse censemus, deus ipse dominus est vniuersorum: sed Petrus: Christi verus vicarius in terris fuit (quemadmodum in precedenti capite concludebamus), ideo ipse Petrus iure totius terre dominium obtinuit. Audi queso ps. 51. versiculum: in quo regnū messie sub nomine Salomonis Dauid ipse describit dicēs: & dominabit a mari vsq; ad mare: & a flumine vsq; ad terminos orbis terrarum: Christus itaq; maris & terre iure princeps est: at Petrus Christi Vicariam potestatem exercuit ergo maris & terre Dominium fuit in Petro: Phi.

tui euāgelii illud adstipulatur: in quo Christus ore proprio se dominum celi & terre nominat dicens Math. ca. vltimo: data est mihi potestas omnis in celo & in terra: Petrus autem eandem obtinuit potestatem (Vicarie tamē: seu comissarie) quā Christus habuit principaliter: igitur tota potestas celi: & terre fuit in Petro: Eadem ferme conclusio ex Pauli Axiomate facile deducitur ad Hebreos. n. de Christo loquens Paulus ait ca. primo: quē constituit heredem vniuersorum: per quem fecit: & secula: hoc nempe pacto interere possumus: Christus fuit heres vniuersorum. Petrus fuit Vicarius Christi: relinquitur igitur vt fuerit heres vniuersorum Petrus, Vicarie tamen.

Di. ¶ Vereor: Philothee efrons ne tibi penitus videar: veruntamen pro eo: quo discendi desiderio me esse animaduertis percunctanti veniā des: patrumque testimonia (vt soles) cumulatius in medium proferras velim.

Phi. ¶ Non equidem efrontem sed potius bifrontem dicam: suauissime Didyme: vsque eo ingenio polles: vt duos habere intellectus videare. En itaque concrepantibus buccis: clamantes patres cape in primis Dionysii Ariopagite dictum: ait in lib. de Ecclesiastica Hierarchia ca. 6. quod imperium militantis Ecclesie est monarchicum: sicut Imperium Ecclesie triumphantis. At qui in Ecclesia triūphante vnus est princeps: rex regum: Deus ipse: quoniā non est bonum pluralitas principātium: sed vnus tantum debet esse princeps: iuxta philosophi sententiam. 12. metaphi. ad calcem: quod quidem ab Homero assertum esse fatemur: si igitur vnus duntaxat in tota Ecclesiastica Republica sup alios presidere debet: dic queso Didyme: quem esse illum

arbitraberis nisi pontificem Romanum? non.n. talis erit Imperator:quia si duo adhuc essent Imperatores:staret vtiqȝ Imperium militantis Ecclesie. Minime Rex erit ille:nēpe plures sūt Christianorum reges:ꝛ tamen stat Christi Respublica: est igitur Pontifex caput supremum: cum Ecclesia duos minime patiatur pontifices.
Hanc veritatem accuratius depromens Cyrillus Alexandrinus:in li. Thesaurorum: Petrum omnium bonorum spiritualium ꝛ temporaliū in Ecclesiastica Republica vocitat. Gregorius super illud Job.ca.38. nunquid nosti ordinem celi? Ait:ordo celi in terra ponitur: quia sicut vnuȝ caput est in Ecclesia triumphante ita in Ecclesia militante.
Bernardus libro tertio considerationum ad Eugenium inquit.sicut enim Seraphim. Cherubim ꝛ ceteri ordines sūt sub vno capite deo:ita ꝛ hic Patriarche: Archiepiscopi:ꝛ reliqui sub vno Pontifice summo: Ideo prouide in Ecclesiastico officio diui Petri ꝙ piissime canitur:tu es pastor ouium princeps Apostolorum:tibi tradit deus omnia regna mundi:cui sacra patrum contio adstipulata:episcopos temporalia iure possidere decernit.12.q. prima Cap.episcopi.
¶ Mi boni quid audio:si isthec: que mihi narras: vera sunt:pōtifexqȝ iuste possidet temporalia: cur ergo tot rabiuscule scripture?cur tot in pontificiaȝ potestatem hominū morsus atqȝ latratus? Istud otii mecū cōsumere velis:sapiētissime Philothee. Di.
¶ Qui sacras pagellas diu euoluerunt: earumqȝ verba:ꝛ sensus:sepius perpenderunt, facile lucem in lumine perspexere:itaqȝ arrige aures mi Didyme:ꝛ cum Euangeliste Mathei vite verba librau eris,perspicuā profecto cernes veritatem. Ait nem Phi.

pe cap.26. Christo in horto existenti, dixisse Petrus: Domine ecce duo gladii hic. Duo illi gladii, duas ostendunt potestates, spiritualem videlicet & temporalem: (vt notāt Canones.56. Distinctione cap. tibi Domino: &.15.q.6.cap.alius: & cap. nos sanctorum.

Di. ¶ Audiui etiam Hieronymum & Augustinum huic consentire interpretationi: quod scilicet illi duo gladii duas praeseferebant potestates: sed quid tū: perdocte Philothee?

Phi. ¶ Dum Petrus euaginato gladio auriculam serui pontificis: qui dicebatur Malchus: amputasset: Christus ei vigorem legis nuncians dixit: conuerte gladium tuum in vaginam: in quibus verbis duo magni ponderis mysteria pensitabis: primo quod gladium illum Petri esse declarauit Christus: & non alterius dicens: conuerte gladium tuum in vaginam. Potestas itaque temporalis Petri est: secundo quod illum non abiiciendum sed in vaginam recondendum esse mandauit dominus loco, & tēpore euaginandum: quod quidem Petrus ipse: magistro dictante: seruauit.

Ad hec accedit: quoniam Augustinus exponens illud ps.44. Delectauerunt te filie regum in honore tuo: Apostolos omnes reges appellat: Augustino diuus adstipulatur Gregorius: qui volentem bona Ecclesie pie legata prauo volūtatis studio retinere: sacrilegium committere.6. Epistolarum li. Epistola sexta ad sabinum adstruit: & libro.9. Epistola.14. ad scolasticum: Ecclesiam omnium bonorum Episcopi esse iubet: Inde sponsa vice sponsi ait Petro: Symon Petre antequam de terra vocarē te: principem te constitui: quapropter sancitum est q. prima cap. Exemplum & cap. Habeat: quod Ec-

clesia licite possidet facultates temporales. quecunque sint.

DVBIA EMERGENTIA.

Tempestate nostra te Theologorum Theologum ingenue dicã Philothee sed multa mibi in mentem veniunt: que miruz in modũ meuz obnubilant intellectum: nisi tu perspicuam adhibeas solutionem. Di.

Incipe mi Didyme: nam dubitare de singulis fortassis non erit inutile. Phi.

Ait veritas. Luce cap. 14. Nisi quis renunciauerit omnibus que possidet: non potest esse meus discipulus: ergo non est verus Christi vicarius: qui bona possidet temporalia. Di.

Rursus Luce cap. 10. Inquit: nolite possidere Aurum: neque argentum: neque pecuniam in zonis vestris: Pontifex non debet itaque temporalia possidere.

Ex sententia Augustini libro de questionibus Euangelii non prohibetur effectus sed inordinatus affectus: non enim precipit Christus: vt omnes eius discipuli nudi vias gentium fugiant: sed ne nimium rebus mundi afficiantur, quoniã propter inordinatum affectum bonorum temporaliũ multotiens homo spernit spiritualia: exardescenteque amore terrenorum, contemnit celestia: nempe Apostoli in Christi cõmitatu deferebant pecunias: ait enim Joannes cap. 4. Discipuli autẽ eius abierant in ciuitatem vt cibos emerent: et cap. 12. asserit Judam proditorem loculos tunc detulisse: quibus pecuniam Christo pie erogatam ad vsum seruabat. Phi.

Di. ❧ Sed quid respondebimus Matheo Euange liste: auctoritate Christi precipienti: cap. 6. & dicen ti: nolite cogitare de crastino: & vlterius: nolite sol liciti esse anime vestre quid manducetis?

Phi. ❧ Augustinus hoc pacto textum illum interpre tatur, cum aliquid operamini: nõ principaliter ꝑ pter bona temporalia illud facite: sed propter de um: & hac de causa diuus Thomas in tertio contra gentiles cap. 132. & 135. Docet stultum esse omnẽ sollicitudinem ad quotidianum victum Deo di mittere: illõ vero nolite cogitare de crastino sic in terpretatus cum operamini nolite rerum euentus cogitare: vt si aliquis verbũ dei populo fideli pre dicet: non debet cogitare de quãtitate mercedis: ne amor terrenorum nimium increbrescat: ex hoc nihilominus non excluditur, quin verbi dei concio natores: similiter, & Sacerdotes missas celebrãtes: & confessionem audientes: elemosinam, vnde: viuant: capere, & petere debeant: ait nempe. Pau lus prima ad Corinth. cap. 9.

Si seminamus vobis spiritualia, mirũ est si car nalia vestra metamus? & iterum: qui altari seruit ex altare viuere debet: similiter ad Roma. ca. 15. Dicit: si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles: debent & in carnalibus ministrare eis, & loquitur de iudeis predicantibus verbum dei gen tilibus: obligans ipsos gentiles ad ministrandum bona temporalia ipsis predicatoribus sum mini strantibus bona spiritualia: & propter vtraq; hec sanctus Thomas vbi supra: & secunda. q. 127. questi to quarto securiter talem profert veritatem.

Di. ❧ Atqui, Philothee, quod in Actis Apostolicis annotatur, meum discruciat animum, Legitur. n. cap. 4. ꝙ omnes credentes vendebant bona sua, &

pecunias proiiciebant ad pedes Apostolorũ: quas ipsi vnicuiq; diuidebant prout opus erat, & nihil si bi arrogabant, beneficia vsq; adeo nunc dirapiunt vt canes pane abundent filii vero fame pereant.

¶ Age bone Didyme. illud vide: ne dubitando: magis dubitare cogaris: nam nos non tenemur ad omnia Apostolorum opera implenda: Nempe, si hoc esset: cum: Petrus fuerit crucifixus: quilibet pontifex crucifigi deberet: & omnes Episcopi capite truncari: sicut Paulus: seu viui decoriari, sicut Bartholomeus cogerent, quod quidẽ quilibet sane mentis ridiculũ arbitrabit: sed ad illa omnia implenda tenemur: que Apostoli & Euãgeliste au thoritate Christi in sacris monimentis seruanda precipiunt. Uerum nullibi legimus Christum extremam hanc paupertatem sacerdotibus demandasse; quin potius ad vite perfectionem omnibus illis paterne consuluit. Matth. Cap. xix. Si vis perfectus esse: vade: & vende omnia: que possides, & da pauperibus: & tunc veniens sequere me. Idcirco paupertas Euangelica non est contemnenda: quin potius vigilantius hereticus est censendus: qui voluntariam paupertatem improbans: Christi consilium spernebat: vt declarat. S. Thomas tertio libro contra Gentiles. Cap. cxxxi. & sacri no tant canones. xxiiii. q. 3. Cap. quidam autem heretici. Nec propterea inficiaris mi Didyme: & mortalium auribus me prurire credas; ne vtiq; asseruí: nec vnquam asserendum autumarem: pauperes sacerdotes: legisq; Doctores: pinguedinem panis Christi deliberare non debere. Phi.

At qui sacrorum canonum acrimoniam Ecclesie capitibus ebibendam preciperem: sancitum est. n. xii. q. prima Cap. expedit: q Episcopi Ecclesie: sint

pauperum dispensatores: & Ca. nulli: Paragrapho si ergo: inhibet, quod nullus de rebus Ecclesie audeat dicere, hoc mecum est.

Rursus Cap. Nolo: contrauenientibus. Canonica prima taxatur talis: vt de tabula clericali ignominiose deleatur. Isthec sunt ne tibi cordi mellitissime Didyme: In Ecclesiastica Rep. a Petro oēs Imperatores & Reges diuino iure de pendent.

CAP. V.

Di. A Deo ad cordis mei radices veritatis securis appoluisti: vt fallere nemo facile me possit: nisi tu Theologorum primas alius quidem nemo facultatem habet decipiendi me tibi vni credo: & crediturus sum: quare declares mihi velim: si in Ecclesiastica Republica omnes Imperatores & Reges (diuino iure) a Petro dependeant?

Phi. ¶ Tanta est mea erga te beneuolentia: atq; pietas. Suauissime Didyme: vt in quouis officio pro te: ceteris satisfaciam omnibus mihi ipsi nunquā satisfaciam: itaq; vt a mea in te fide omnis absit deceptio: veteris ac noui Testamenti historias percurramus. Legimus in primo libro Regum. Cap. x. quod Samuel sacerdos Dei altissimi vnxit in Regē Israel primum Saulem filium Cis de tribu Beniamin. Rursus Cap. xvi. idem Samuel vnxit in secundū Israel Regē Dauid filium Isai Bethleemite: & sic deinde factum est: vt ostenderetur credētibus terrenam potestatem a spirituali dependere. Dauid ps. 109. in spiritu appellat Messiam sacerdotem secundum ordinem Melchisedech (inquiens) tu es sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech: quod declarans Apostolus ad

Hebreos

Hebreos cap. 7. Dicit: Christum fuisse sacerdotē ignotum: velut ipsius Melchisedech geneologia in lege ignoratur. Eodem spiritum Zacharias appellat eundem Messiam Regem: quod notauit Mattheus cap. 21. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus: sed redeamus, vnde venit sermo noster: & dicamus: Christus fuit sacerdos & Rex. Petrus fuit Uicarius Christi: ergo & sacerdos & Rex: quod quidem ipsemet Petrus exprimit Epistola prima ca. 2. Dicens. Vos estis genus electum: regale sacerdotium: gēs sancta: populus acquisitionis: Joānis ca. vltimo: veritas Petro ait, pasce oues meas. Imperatores autem & reges oues sunt Christi. Igitur eos pascere ad Petrum attinet: quid vero est homines pascere: nisi regendo, eos ad pascua celestis vite deducere: secunda. q. 7. cap. oues: q: prima cap. oues: & 14. q. 4. cap. displicet.

Di. ¶ Perge queso Philothee: & quid de hoc sentiant: sancti adamussim declara.

Phi. ¶ Augustinus in primis in sermone quodam de Apostolis: Petro & Paulo incipiente: fortis: humilis exclamans ait: o mira potentia: & ineffabilis gratia saluatoris: quis plebeum piscatorem facile crederet principem: regibus obsistere: reges sanctificare: Regibus omnibus imperare: & mundum legibus frenare: Petrus itaq; (ex sententia Augustini) est super omnes leges: & Petri lex Imperatoris preualet legi.

Eusebius Cesariensis libro. 9. Ecclesiastice historie cap. 10. refertq; : Constantinus primus religionis amantissimus: Imperatorq; Christianissimus: sacerdotalē dignitatem Imperiali diademati longe preferebat.

In libro vero. 10. idem eusebius ca. 2. ponit. q in

concilio Niceno: residens ipse Constantinus Imperator: Episcopos alloquens hāc protulit sententiam: deus vos constituit sacerdotes: & potestatem dedit vobis: de nobis quoq; iudicare: ideo nos a vobis rite iudicamur: vos autem non potestis ab hominibus iudicari: propter quod dei solius inter vos expectat iudicium. Ei adstipulatur Beatus Cassiodorus in historia tripar. Libro secundo cap. 2. quid enim sanctius sancti Imperatoris ore sanciri posset: mi didyme? Non iniuria itaq; Bernardus ad Eugenium patrem regum Papam appellat: ex his omnibus Ecclesia talem deducit conclusionem: 22. Distin. Cap. omnes: Beato Petro vite eterne clauigero: terreni simul & Celestis Imperii iura commisit: similiter in Extrauaganti Bonifacii octaui incipiente. Vnam sanctam ait Ecclesia: in hac quidem Pontificis potestate duos gladios: spiritualem s. & temporalem Euangelicis dictis instruimur: immo quod plus est. 15. q. 6. cap. alius: habemus Pontificem Romanum posse deponere reges: eorum hoc exigentibus demeritis. vbi notatur, q Zacharias Pontifex deposito Rege Francorum: qui regno penitus inutilis diiudicabatur. Pipinum Caroli Patrem loco eius suffecit: & omnes nobiles a iuramento absoluit: Stephanus quoq; secundus transtulit Imperium a Grecis ad Gallos in persona Caroli magni: qui cum Romanus esset: & Agros Romanos Aistulphus Longobardorum Rex inuaderet ipsum Carolum tanquam Ecclesie ministrum cōtra eum opposuit: vt notatur extra de Iudic. seu elec. Cap. venerabilem: Innocentius quoq; quartus Federicum Imperatorem priuauit in Concilio Lugduni celebrato. anno a Virginis partu. 1249. Clemens quin-

tus Pontificiam sedē Lugduni fixit: ibiq; septuaginta quatuor ānis Romana curia tēta est: vbi Imperium inualescebat: vt notatur in Clementinarum primordio.
Alexander tertius Imperatorem instituit Federicum Barbarussa in Ciuitate Inclita Venetiarum: Anno Christi. M.c.lx. (vt Cronice tradūt historie) At qui tempestate nostra Clemens septimus Carolum quintum Imperatorio Diademate Bononie incredibili fere hominuz applausu decorando coronat: quorsum hec respublica pateretur Ecclesiastica, nisi Petro omnia mundi regna subiicerentur.

DVBIA EMERGENTIA.

Si est Monarchicum Imperium militantis Ecclesie (vt asseris) Philothee: & Pontifex ipse Romanus: huius Imperii Monarchiaz teneat: vt Imperatores: & reges ab eo ipso iure dependeant: ergo Pontifices: & sacerdotes eodem iure habent precium sanguinis: quod vtiq; leges prohibent. Notat nēpe Moyses Deuto. cap. 17. Summum sacerdotem non habuisse precium sanguinis: quoniam tunc erat iudex ordinarius: Crimina hominum iuste puniens: & hac de causa summus sacerdos Caiphas: Principesq; & Pharisei agentes in Christum (vt notat Euangelista cap. 18.) Pilato presidi dicenti. Accipite eum vos, secundum legem vestram iudicate eum, responderunt. Nobis non licet interficere quemq;: Similiter Mat. Cap. 20. fertur: duobus filiis Zebidei Joanni & Jacobo dixisse Christum, sedere autem ad dexteraz, & ad sinistram meam non est meum dare vobis &

sed quibus paratum est a patre meo: petebant .n. ipsi orante matre: ordinarium Judicium: vt tanq̃ iudices sederent mundum iudicantes: & nesciētes quid petebāt: audierunt: non vos electi estis ad hāc potestatem exercerēdā: sed alii: quos .s. laycos appellamus: & hec loquitur Christus.

Phi. ¶ Non ab re Didymus ab omnibus appellaris: exacte enim dubitas: verum illhuc ipsum sepius fuisse explosum scias: quippe totius militantis Ecclesie Imperii Pontificem Romanum Monarcham asserimus: qui idoneos debet habere ministros: Imperatores. Reges, Respublicasq̄ dominorum temporalium, & Pontifices: & sacerdotes non habent preciū sanguinis immediate: sed mediantibus Ecclesie ministris: quibus ipsaniet Ecclesia necesse esse cupit: Dominium multorum bonorum temporalium prebere: vt habentes potestatem gladii temporalis: ab hominibus timeantur: quod declarat Paulus: ad Romanos cap. 13. dicens, si autem malum feceris time: non enī sine causa gladium portat.

Di. ¶ Sed ex legibus aliter sancitum esse videtur Philothee.

Phi. ¶ Quin potius leges idipsum dicunt, mi Didyme.

Di. ¶ Que nam leges sunt hec? effare si libet.

Phi. ¶ Illam in primis notatu dignam censeo quam tu superius addideras Deut. Cap. 17. Precepit legislator dicens: qui autem superbierit nolens obedire Imperio sacerdotis qui eo tēpore ministrat domino deo tuo: ex decreto Judicis moriatur homo ille. Itaq̄ sacerdos summus imperare (secundum legem Deuteronomicam) Judex vero: tanq̃ eius minister Crimina punire debet.

Hoc idem Apostolus innuere videtur ad Rom. cap. 13 habentes potestatem gladii ministros Dei appellans: quibus precipit tributa a subditis prestanda esse. ob id sacri Canones monent: vt Imperator Catholicus filius appelletur Ecclesie: nō presul: siue dominus: xcvi. Distinc. cap. Imperator: et xcvii. Distinc. cap. Ecclesie mee: Imperator aduocatus et defensor debet esse Ecclesie. lxiii. Distinc. cap. tibi domino: Imperator debet iurare fidelitatem Pape: et bona Ecclesie defendere: et rursus Imperator pendet ex Pape Iudicio: non papa ex Imperatoris sententia.

DVBIA EMERGENTIA.

Talis fuit auctoritas Petri, et successorum in lege Euāgelica qualis fuit auctoritas Aaron: et successorum in lege scripta: sed ipsi non arrogabant sibi potestatem gladii tēporalis: immo subdebantur Iudicibus et regibus: Patet de Aaron subdito Moysi et iudicibus: vt habetur Exo. ca. 28. Et Num. 2. Similiter in libris Regum: Pontifices subdi regibus aperte legimus: pari passu itaque Pontifices Ecclesie Imperatori et Regibus subesse deberent. Dī.

Sacerdos Euangelicus maiorem obtinet potestatem in terris quam legalis sacerdos olim obtinebat: ille enim non soluebat quenquam nec ligabat: sed ligatum: seu solutum tantum iudicabat Euangelicus autem sacerdos ligat: et soluit: nedum ligatum seu solutum iudicat: summus sacerdos Euangel. Christi veri Dei auctoritate in terris potitur: et eiusdem Vicarius re ipsa appellatur: sacerdos vero legalis non erat Dei Vicarius: et hec de causa nō Phī.

iu congrue subdebantur sacerdotes illi Regibus: Uerum summus Pontifex: & sacerdotes Euangelici a quacunque regia eximuntur potestate, quod declarat diuus Gregorius in lib. iii. Epistolarum. ca. 26. & lib. iiii. ca. 75. neminem sacerdotibus calumniam inferre, sed ei omnes etiam Imperatores honorem prestare debere affirmans.

Di. ¶ Age, sint hec dicta Phylothee: Christus tamē se esse regem negat: Pilato nanque percunctanti an ipse Rex foret iudeorum respondit: regnum meū non est de hoc mundo. Io. cap. 18. Igitur Petrus licet fuerit Christi Vicarius nullatenus Rex censeri debet: minime Romani Pontifices Petri successores Regio nomine gaudere deberent.

Phi. ¶ Belle loqueris Didyme: verum Christum se regem esse nunque negasse putes velim. Rex regū ante luciferum genitus est ipse, vnde Esaias septingentos ante annos eum venturum preuidens ca. 9. Principem Imperatorem, & Regem ipsum nominat dicens, factus est principatus super humerum eius, multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis, super solium. Dauid sedebit. Zacharias autem cap. 9. Esaie adstipulatus dicebat. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinaz & pullum filius subiugalis, quod quidem virgini matri angelus aperuit dicens, dabit illi dominus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in eternum, & regni eius non erit finis. luce. 1.

Di. ¶ Proinde quid sibi volunt verba illa. Regnuz meum non est de hoc mundo.

Phi. ¶ Perpēde queso Didyme nō enim dixit Christus regnum meum non est in hoc mundo: sed non est de hoc mundo: quod interpretatus Chrisostomus dicit: regnum meum non est more munda-

no acquisitum sed rex a patre meo ab eterno genitus sum. Aliter tamen communiter interpretant Theologi. Regnum meum non est de hoc mundo idest non veni ad hunc mundum regio diademate coronandus: vt mihi ministretur, sed vt aliis ministrarem: at qui tunc: vt Judex: & Rex veniam: cum videbitis filium hominis venientem in nubibus celi cum potestate magna: & maiestate.

¶ Eo textus Euangelii meum discrutiat animũ. Di. Mat. cap. xxvi. nempe ibi legimus Christum precepisse Petro eiqꝫ dixisse, conuerte gladium tuũ in vaginam. Idcirco gladium temporalem videtur Petrus (Christo iubente) deposuisse.

¶ Quin potius Euangelium Petrum vtriusqꝫ Phi. gladii potestate potiri aperte ostendit vtiqꝫ non iussit Christus gladium reiiciendum: sed in vaginã recondendum: loco & tempore aptius euaginandũ: hinc satage mi Didyme: quoniam Petrus gladiũ (suum inqꝫ) non alterius: in vaginam reposuit: nõ in terram proiecit: vtrinque vibrandum necessitate ingruente.

¶ Cur itaqꝫ in sacris decretis. 96. distinc. cap. Con Di. stantinus notatur. Constantinum ipsum primum Imperatorem piissimum: dotasse Ecclesiam: & Beato Syluestro coronam põtificiam cõcessisse.

¶ Non nihil est quod dicis: verum duo illa accipe Phi. documenta digna solertia tua: primum quidem, quoniam textus ille in cap. Constantinus palea nũcupatur: & fere nulla ei prestatur auctoritas: quapropter frustra Vallam laborasse autumamus: donationem Constantini nullius esse roboris comprobare nitentem. Secundum ponimus documẽtum tale. Constantinus Nihil donauit Ecclesie sed tanquam primus ipsius minister cessit ei Romã:

insuper Beato Syluestro patefecit ipse: quam nobiliorem: et ditiorem deferre debuisset mitram: et tali vsus est idem Constantinus cessione: quali filius: patri indigenti pie vti solet.

Di. ¶ Ne te pigeat laboris sapientissime Phylothee: hoc vnum preceteris mihi declares velim: prima Cano. Cap. 2. Petrus regem appellat dominum precellentem: dicens. Subiecti estote omni creature propter Deum: siue Regi quasi precellenti: itidem Paulus ad Roma. cap. 13. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Pontifex itaque non est precellens in Ecclesiastica monarchia.

Phi. ¶ Si te diligam: tute cognita Didyme: quamobrem habeto. Imperatores: et Reges ministros esse Ecclesie primos: quibus pontifex ipse Romanus, gladii potestatem iure committit: qua de causa omnes: quos laycos appellant: eorum ditioni ortodoxa subdit Ecclesia: superioritatem tum in se retinens: quod sacri notant Cano. x. distinc. cap. constitutiones principium: contra Cano. et decreta presulum Roma. nullius sine momenti.

Di. ¶ Et tamen Christus ipse Tiberio Cesari annuum soluebat didragmatis censum. Ait enim Matth. Cap. 17. Exactorem quendam Petro dixisse Capharnaum. Magister vester non soluit didragma hoc anno, tunc magister ipse Christus misit Petrum Piscatum: vt piscis primi quem caperet: aperiret os. inuentumque staterem solueret tributum. Rursus Mat. cap. 22. Precipiens Christus dicit. Reddite que sunt Cesaris Cesari: et que sunt Dei Deo. At quot satius est, sedes ipsa apostolica Imperatori persoluit tributum: vt sacri adstruunt Canones 23. q. viii. Cap Conuenior: et cap. Tributa.

¶ Licet

¶ Licet tributum exoluerit Christus, hoc ipso iure requirente: non est effectum: sed ad euitandum scandalum (vt Euangelica series ibi aperit) mi Didyme. Ait nempe Euang. Mat. Christum dixisse Petro. Petre Reges gentium a quibus accipiunt tributum: a filiis an ab alienis? Ergo liberi sunt filii: ac si aperte diceret. Ego sum filius regis regum per naturam: cui celum, mare, tellus & omnia inseruiunt: liber ergo sum: tamen ne scandalizemus eos: mitte hamum: & capti piscis ore ressera to: inuenies staterem solue pro me & pro te. Capis ne mi Didyme? Phi.

¶ Capio sapientissime Philothee, sed libenter discerem abste: cur sedes ipsa Romana Cesari tributum exoluit, si omnia (vt asserit) iure sua sunt? Di.

¶ Dixi iam en audisti quod Imperator primus Ecclesie minister appellatur: qui ipsam ab omni tyrannica incursione tueari gladio sibi concesso tenetur: quod inscribitur .xcii. Distinc. cap. Ecclesie mee, eo Pacto quod (nullo iure compellente) Romana sedes ei tributum tanquam legitimo filio: primoque ministro porrigat: vt ceteri exemplo sui: sublimioribus potestatibus censum, & tributa: Christo mandante soluere debeant. Phi.

¶ Quid tunc Paulo dicemus quoque ipse regendus est pallio? Nempe in actis Apo. legimus cap. 25. Dum Paulus ipse coram phesto prefecto male tractaretur, appellauit ad Cesarē ergo Paulus Cesarē esse Monarchā verbis, & factis fateri ondit. Di.

¶ Tuam demiror dubitatiunculam: dulcis Didyme: ad quem namque iudicem appellare debuit Paulus: nisi ad eum: quem ipsi monarcham arbitrabantur? cui nam iniuriis, minis, verberibus: & plagis se accessit eum conqueri debuit? Euangelica cathedra Phi.

tunc nullius valoris apud eos reputabatur: quin eaȝ euertere totis nitebantur viribus.

Di. ¶ Arbitror profecto te Doctissime Philothee, nodum Alexandri facile exoluisse: tāta solertia polles. & doctrina effulges, dic queso: cur Christus se iudicem, & hereditatis diuisorem abnegat Lu. ca. 10. scribitur quendā dixisse Christo: Magister. dic fratri meo: vt diuidat mecum hereditatem: cui ipse respondit: o homo quis me constituit iudicem, & diuisorem inter vos? & nullatenus in his se voluit immiscere: Canones vero Papam iudicem vniuersalem vocitant. 2. q. 6. cap. ideo & . q. 3. cap. conquestus.

Phi. ¶ Filius hominis in primo aduentu non venit vt iudex: sed vt minister: ait enim Pa. ad Ro. ca. 15. Dico autem, Christum fuisse ministrum circuncisionis propter veritatem Dei ad euacuandas promissiones patrum: & quoniam iudex est re ipsa viuorum, & mortuorum: dimisit Uicarium: qui in terris iudicii vniuersalis munere fungeretur.

Di. ¶ Uerum enimuero Christus iterum ad monteȝ fugit: dum populus ipsum regem appellabat: eūqȝ regiam potestatem exercere volebat: vt ex Euang. Io. 6. cap. aperte liquet.

Phi. ¶ Rex, & Dñs omniū rerū visibiliū, & inuisibiliū erat Christus: ait vtiqȝ Math. cap. 10. Data est mihi omnis potestas in Celo: & in terra: nihilominus non venerat: vt regno gauderet in terris: quia filius hominis non venit ministrari: sed ministrare: & dare animam suam in redemptionem multorum.

Di. ¶ Ulterius nō progrediar Philothee: ingēs qdē, & perspicua tua Medicina est: sed Diuus Bernardus scribens ad Eugenium cum dominandi potestateȝ non habere declarat: dicens: Apostolis interdicitur

dominatus: cur eũ tibi vsurpare audes? igitur Pontifex Romanus Petri successor nõ gaudet vtriusq; gladii potestate.

¶ Suadeas tibi velim suauissime Didyme: Romanum Pontificem in tota Ecclesiastica republica (iure diuino compellente) esse Monarcham: qui tamẽ immediate gladii temporalis potestates potiri non debet: conclamatum est enim superius precium sanguinis eos non habere. Non iniuria itaq; dei amicus Bernardus Euge. oẽ; ptãtẽ; sibi vsurpare nitentem ex charitatis feruore castigat: ac si diceret, Beatissime pater: habeas queso idoneos Ecclesie ministros: per quos vniuerso presideas orbi: habes ne bone Didyme. Phi.

¶ Habeo perdocte Philothee. at qui libenter audirem absque Doctorum scolasticorum armoniam. Di.

¶ Audi itaq; dulcissime Didyme, & in scriptorum concordia rei veritatem metire. Sanctus Doctor secũda secũde. q. 100. Ar. primo in tota Christiana republica Monarcham summũ appellat Pontificem: huic adstipulatur doctor Scotus (vt refert illuminatus Franciscus de Matronis in li. quoli. q. 11.) in qua petit more scolastico: vtrum principatus Regni Sicilie ex hoc sit nobilior: quia subesset Ecclesie? Quem idem Franciscus rationabiliter insectatur. Quod quidem hac suadendum ratione ceteris ommissis autumamus: quoniam Imperatoris electores septem tres complectuntur clericos: quatuor vero laycos clerici sunt Magũtinus: Treuerensis: & Coloniensis: Laici autẽ Comes Rheni, Dux Saxonie Marchio Brãdiburgi & Rex Boemie, quibus ius eligendi Papa Gregorius quintus natione Saxonus concessit anno Christi G. M. lxxxxiiii. extra de elec. cap. venerabilem. Phi.

Di. ¶ Si forte duo simul in Imperio militantis Ecclesie essent summi Pontifices: quid mali Reipublice Ecclesiastice eueniret? pareret ne scisma talis dualitas Philotbee?

Pbi. ¶ Hec quidem facile tu scies ipse: si patrum annalia percures.

Di. ¶ Que nam sunt illa? dic queso.

Pbi. ¶ Hi occurrentibus annis ante hac: antipape fuerunt arrige aures Dedyme: tempore Cornelii Beatissimi: antipapa
Nouatianus extitit primus.
Tempore Gregorii quinti: antipapa Joannes Decimus septimus.
Regente Ecclesiam Dei Stephano nono: antipapa Benedictus Decimus.
Tempore Alexandri secundi: antipapa Gadolus Longobardus.
Regente Ecclesiam Gregorio septimo antipapa Gilbertus.
Tempore Innocentii secundi: antipapa Petrus Romanus dictus Anacletus: Imperante Federico Barbarussa.
Et regente Ecclesiam Dei Alexandro tertio: tres antipape successiue fuerunt videlicet Paschalis, Calistus: et Innocentius.
Anno a Virginis partu M.ccc.lxxviii. Duo pape diuersimode a Cardinalibus electi: in cathedra: non mediocri scismate residebant: videlicet. Urbanus sextus, et Clemens: cui septimo indita est appellatio: Uerum Urbano Rome residenti: Italia, Alemania: et Pannonia obedientiam prestabant: Clementi autem: Gallia Hispania Cathelonia: et Britania adherebant qui Auinioni sedem fixit: et pestiferum hoc scisma per triginta: et nouem Inoleuit

annos: vsq3 ad Canonicam: & concordem electionē Beatissimi patris Alexandri quinti: qui antea Petrus de Candia dictus insigni doctoratus Aureola insignitus, frater minor fuerat.

Eia Philotheei & si longa tempestate Cathedra Euangelica duos passa est Pontifices: ex hoc p fecto non est dirruta, minimeq3 collapsa. Di.

Insanirem hercle, ni animi tui candorez re ipsa expertus essem: Euangelica Cathedra cadere ex toto nequibat, ait enim veritas Lu. cap. 22. Ego rogaui p te Petre vt nō deficiat fides tua, & Math. cap. vltimo. Ecce ego vobiscum sum vsq3 ad consumationem seculi: at qui pestiferum increbrescebat scisma: & Petri nauicula marinis fluctibus agitata: tota Christiana respublica labefactari cernebatur: Hec fuit manus domini ātipapas illos grauiter percutiens vsq3 dū3 vna Christi Ecclesia vno gauderet pastore atq3 rectore. Phi.

Pontifex Romanus Petri successor & Christi Vicarius diuino Iure appellatur.

CAP. VI.

Omnia me tua delectant doctissime Philotheee, sed maxime cum maxima fide amicitia: consilium grauitas: Constantia: humanitas: doctrineq3 lepos: quapropter rediens nūc ad familiare colloquiū: pblema hoc discutias precor: an Pontifex Romanus Petri successor: & Christi Vicarius sit censendus? Di.

Hoc tibi cure semper cognoui: mi Didyme: omnem tuam rei adhibere industriam, vt q̄3 familiarissimus mihi fores: proinde queq3 mei pectoris arcana tibi committere iam decreueram: quapro- Phi

pter Episcopum Romanum Christi Vicarium: & Petri successorem censendum assero.

Di. ¶ Ex tui animi sententia hec effaris ne? an ex sacris collegeris scripturis: q̄ libentissime ex te audirem.

phi. ¶ Communi concordia omnes dicunt ecclesiam longe prestantiorem esse ipsa Synagoga: Synagoga nanq̧ vmbra: Ecclesia vero lux a Paulo appellatur: Synagogam sub peccati iugo. Ecclesiam sub gratie leuitate: idem Paulus adscribit Synagoga a Deo mediante homine: Ecclesia ab ipso Deo immediate: originem traxit. At qui Synagoga summum Pontificem: & decurrētibus annis eius successorem (Deo mandāte) sortita est. Igitur Ecclesia summū Pontificem: & successores obtinuisse debuit.

Di. ¶ Vbi nam lex Moysis summum Pontificem, & successores describit?

phi. ¶ Exo. ca. xxviii. & Leui. cap. viii. precepit dominus Moysi vt Aaron germanum suum de Tribu. Leui. mundus lotum aquis: in summum sacerdotem vestiret: cui filii Leui in ministerio sacerdotali deseruirent iccirco infert textus: Iste est sermo quē iussit dominus fieri: Statimq̧ obtulit Aaron & filios eius: cūq̧ lauisset eos statim vestiuit Pontificem subucula linea: accingēs eum Balteo: & indueris eum tunica iacintina: cidari quoq̧ texit caput: & super eam contra frontem posuit laminam aureā consecratā in sanctificatione: sicut preceperat e idominus: filiosq̧ eius cōsecratos obtulit vestiuitq̧ tunicis lineis: & cinxit balteis: imposuitq̧ mitras: sicut preceperat dominus. En habes leuitici generis sacerdotem summum: habesq̧ sacerdotes Synagoge.

¶ Enimuero summi sacerdotis successores nō vi- Di.
deo: adaperias queso.

¶ Lege Nūm cap. 20. ibiq; reperies: dum esset Phi.
in planitie montis Hor: populus Israel ad fines
Idumee: graui infirmitate summus sacerdos Aa-
ron premebatur: tunc dominus aduocato Moysi
dixit: tolle Aaron & filium eius cum eo: & duc eos
in montem Hor. cūq; nudaueris patrē veste sua:
indues Eleazarum filium eius: & Aaron colligetur:
& morietur ibi, quod factum est vt statim Moyses
Deo obediens Eleazarum in summum Pontifi-
cem (Aaron patre eius adhuc viuente) populo fide
li adorandum prestiterit. Eleazaro Phinees altis-
simi sacerdos successit: post quem Pontificia potiē
dignitate Abisua: quem sequitur Booz: cui suffici-
tur Ozus summus Pontifex: hunc non mediocri-
ter laudandum ritū obseruasse hebreos Josephus
asserit: vsq; ad illustrem Ualerium Romanū: qui
anno primo Imperii Tiberii Cesaris procuratorio
nomine magistratum adeptus: Pontificatum ve-
nalem annuatim exhibuit, quod quidem Euangeli
sta innuere videtur: cum dicit ca. 12: Hoc autem
Caiphas a semetipso non dixit. sed cū esset Pon-
tifex anni illius prophetauit successionem in ponti
ficibus intellectin: Didyme.

¶ Intellexi perdocte Philothee: ast Pontificiā Di.
successionem in cathedra Euangelica: ex Euange-
lio libenter audirem.

¶ En liquido ex Euangelio successionem hanc pon Phi.
tificiam (si voles) cernes: Marci cap. 13. Ait veri-
tas: quod vni dico omnibus dico itidem Mat. ca.
vltimo: se eternum pollicitus discipulorum fauto-
rem inquit: ecce ego vobiscum sum vsq; ad consu-
mationem seculi: Nostrum perstringamus sermo-

nec boc pacto: quod vni pastori dixit oibus dixisse fatetur Christus: sed Petro dixit pasce oues meas: Jo.ca. vlti. igitur omnibus Ecclesie pastoribus oues pascendas commisit: consimiliter se nobiscuz per mansurum ad fines seculorum spopondit: non quidem corporali specie ab omnibus cernendũ, ergo auctoritate sua Pontifici collata omnes itaq; in cathedra euangelica sedentes eadem potiuntur potestate: qua Petrus ipse potitus est: iccirco beatus Clemens qui fuit Pauli auditor: vna cuz beato Lino in vrbe: vt Eusebius asserit li. 3. Ecclesi. historie cap. 23. Et Clemens in Epistola. 8. ad Jacobum Hierosolimitane Ecclesie Episcopum scribit: q Petrus terminum sue vite imminere preuidens Rome omnes Ecclesie sacerdotes congregauit: et Clementem Pontificem sibi successorem instituit, cui in cathedra pontificia residẽti: omnes obedientiam et reuerentiaz prestare (Christo iubente) mandauit. Clemens vero incredibili fere timore correptus: et non mediocri perfusus verecundia: Pontificiam abnuit potestatez, (vt ipse de se metipso ibidem testimonium peribet) at Petro mortuo se indignum Pontificem arbitratus insulam Pontificiam humiliter abnuit: vnde eius loco Linus suffectus est: qui dicitur anacletus secundũ Eusebium. Lino successit Cletus: post quem rursus Clemens ipse Pontificiam adeptus dignitatem. Clementi successit Euaristus: Euaristo Alexander: Alexandro Sixtus: Sixto Thelesphorus: Thelesphoro Iginus: Igino Pius: Pio Annicetus. Annicito Soter: et hanc successionis normam (spiritu sancto dictante) catholica seruauit Ecclesia vsq; ad Paulũ. III. Pontificẽ maximũq; tẽpestate nra Ecclesiastice reipublice diuino munere preest.

¶ Suauissima

¶ Suauissima mihi sunt tua verba, doctissime Philothee. quare perge queso: effare ne sileas precor. Di:

¶ Quid multis moror? non ne Pau. ad Eph. ca. 4. Hanc ipsam veritatem palam depromit? Di uersa officia in gremio Ecclesie hominibus a Christo collata exprimens dicit: et ipse dedit quosdam quidem apostolos: quosdam vero prophetas alios autem Euangelistas, alios Pastores: et doctores ad consumationem sanctorum in opus ministerii: in edificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in vnitatem fidei et agnitionis Dei filii in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis Christi: ex quibus verbis tria notatu digna deligere possumus: primum Augustinum ad Paulinum exposuit dicens: Apostolus pastores appellat doctores: quoniam fideles ipsi edocere tenentur. secundū. Notatu dignum erit, quia Paulus assignat finem talis institutionis: in eo quod dicit: ad consumationem sanctorū in opus ministerii in edificationem corporis Christi (hoc est dictum) instituit deus ipse Apostolos. prophetas, Euāgelistas: Pastoresque: et Doctores: vt numerus electorum compleretur: et mistic̄ū corpus Christi: quod est Ecclesia edificaretur. Deinde in quo sa tagendum ad modum putamus est illud: donec occurramus omnes in vnitatem fidei: et agnitionis filii Dei in virum perfectum: in mensuram etatis plenitudinis Christi: acsi aperte diceret talis institutio ad fines seculorum perdurabit: in quibus omnes nos vniti in fide: et visione Jesu Christi filii dei a mortuis resurgemus reassumptis corporibus in forma perfecta: iuxta mensuram annorum: quos Christus in hac vita expleuit. Igitur Apostolus ip- Phi:

se Pontificum successionem ad fines seculorũ du-
raturam liquido declarat: nec aliter sentiendũ cuiq̃
fideli suaderem. Nam veritas dicit Lu. ca. 22. Ego
rogaui pro te Petre, vt nõ deficiat fides tua. Unus
itaq̃, qui Petri fidem, & sedem teneat in Ecclesia
stica republica iure extrahit vsq̃ ad diẽ nouissimũ.

Di. ¶ Patres: qui sacras deliberarunt scripturas: Euã
gelicum hoc dogma in dubium reuocauerunt: an il
lud pro certo in suis dictis affirmarunt?

Phi. ¶ Non nullas doctorũ (quos sacros appellamus)
scripturas perlegi: quos omnes concordi spiramí-
ne huic attestari veritati satis compertum habeo.

Di. ¶ Qui nam? dic sodes Philothee.

Phi. ¶ Aug. ait super Joannem Tracta. 124. Dum
Petrus claues accepit sanctam Ecclesiam signifi-
cauit, quia non tantũ pro se: sed pro omnibus suc-
cessoribus vsq̃ ad finem seculi accepit. Hiero. ad
Damasum dicit cum successore piscatoris loquor.
En Damasum Pontificem Petri successorem vo
citat diuus Hier. Qui ibidem papam alloquens
ait, hec est fides beatissime Papa: quam semper in
catholica Ecclesia didicimus & tenuimus: in qua si
aliquid parum caute aut minus perite dictum est:
emendari a te cupimus: qui Petri fidem & sedem
tenes. Origenes exponens illud Math. ca. xvi.
Quodcunq̃ ligaueris super terrã: Episcopum Ro
manum Christi Uica. esse asserit, & locum eius in
terris tenere ponit. Hilarius li. vii. De Trinita
te: de Romana loquens Ecclesia inquit: hoc quippe
Ecclesie proprium est: dum opponitur crescit: dum
contemnitur proficit: dum arguitur intelligit: tunc
deniq̃ stat, cum superari videtur. Chrisostomus
illam particulam Euangelii Mat. cap. 18. (Dic Ec-
clesie) interpretari intendẽs ait: qui preest Ecclesie

totam continet Ecclesiam in potestate: ob id vero qui summo Pontifici aliquod denunciat crimen Ecclesie toti illud patefacit. Ignatius mar. Jo. Euāgeliste discipulus: et Cōstantinopolitanus Patriarcha: in Epistola ad Adrianum: que lecta et recepta fuit in octaua si enim ponens illas beatas voces: quas Christus in Petrum fudit: Mat. cap. 16. Tu es Petrus et super hanc petrā edificabo Ecclesiā meam inquit: tales enim beatus voces: non solum apostolorum principi Ptero circūscripsit et diffiniuit sed per eum et ad omnes: qui post illum efficiendi erant summi pastores et diuinissimi sacri Pontifices et seniores Rome transmittit: Bernardus ad Eugenium: auctoritatem Pontificiam a principe Romano non sibi vsurpatam, sed a Christo ei collatam adstruit. Eusebius Cesariensis li. 5. Ecclesiastice historie ca. 6. Nonnullorum Pontificū nomina recēsens: successionem Pontificalis dignitatis perspicue patefecit: In cōcilio Constantiēsi. Joan. Hus conuictus et damnatus fuit: qui a Pontifice Romano vicariam auferebat potestatē: nec non in ei Palinodiam Eneas ille Syluius q fuit Pius secundus libellum de heresi Boemica perbelle edidit. In monimētis concilii Calcidonensis hec adnotantur: siquis Episcopus predicatur infamis liberam habeat potestatem appellandi ad beatissimum Episcopum Antique Rome: quem habemus Petrum: Petram refugii: secundū claues a Domino sibi datas. In Synodo Constantinopolitana patres dixere. Veneramur secundum scripturas et canonum definitiones sanctissimum Antique Rome Episcopum primum et maximū Episcoporum. Id ipsum sacri notant Canones. 3. q. vi ca. dudum: et distinc: 22. ca. sacrosancta: addētes

Ecclesiam Romanam Reginam esse omniuz Ecclesiarum. In extracta: Jo. 32. Marsilius de Padua iure damnatur: qui orthodoxe Ecclesie Romane rebellis: Pontificiam potestatem nullam esse in suis scripturis temere asseruit: totamq; fere legem conspurcauit.

DVBIA EMERGENTIA.

Di. ¶ Morlar potius Philothee q̃ͅ tua vnquam preteream vestigia: verum nonnulli veritatem mihi obnubilant Petrum nullatenus Rome fuisse asserentes.

Phi. ¶ Perpende mi Didyme, & que scripta sunt rimare, Petrum Rome degisse amplius non dubites.

Di. ¶ Faxit Deus, vt eos gānientes, & mendaces assidue vocitem.

Phi. ¶ Non me fugit profecto: quendam Sophistarū preceptorem Gulielmum cognomine Ochan in suis Dialogis dormientes in hoc excitasse: sed vide queso Didyme.

Petrus ipse prima Cano. cap. 5. Ad calcem ait, salutat vos Ecclesia que est in Babylone: Petrum aūt in Babylone nunq̃ fuisse nemo ex qui ambigat. Nomine itaq; Babylonis. Romam notauit: nec ex animi mei sententia id dictū putes velim: quoniam cum venerabili Beda illud Petri dictuz sic interpretanti diuus Hieronymus de viris illustribus & Eusebius Cesariensis in li. Ecclesiastice historie cap. 15. Cōsentire videtur: a quibus minime discētit Amb. in Epistola contra Auxētium de Basilicis tradēdis: asserēs Petrum in Cathe. Euang. Rome diu resedisse.

¶ Quoto nanque anno ministerii cursum Rome Petrus expleuit? Di.

¶ Diuus Hiero. in li. de viris illustribus & Euse. Cesariensis li. 2. Ecclesiastice histoȓie cap. xiiii. Aiunt Petrum Romam ex Antiochia ad expugnandum Simonem magũ se recepisse anno. 2. Imperii Cladii qnti Romani Imperatoris: ibique cathedram pontificiam. 25. Annis tenuisse: usque ad ultimum Neronis annum. 14. Cuius iussu capite deorsum Crucis est affixus (ut in dilucidatione. 3. cap. conclusum est) indignum arbitratus seruũ ad instar domini crucis subire tormentũ: isthuc ipsum sacra notant decreta. 24 q. prima cap. rogamus: ex sententia beati Marcelli. Phi.

¶ Hem Philothee: audi quid mihi denuo in mẽtem venit: Aaron dei altissimi sacerdos summus signo sensibili sacerdotiam adeptus est dignitatẽ (virga. s. eius frondente) li. Nũm cap. 17. pari passu Petrus ouium & agnorum pastor sensibili voce Christi instituitur Math cap. 16. & Jo. cap. vltimo: At Pontifex Romanus a dominis Cardinalibus pro voto eligitur. igitur talis electio non est cẽsenda canonica: neque Episcopus Romanus Petri successor recte iudicandus. Di.

¶ Utroque iure sancitum est mi Didyme. Episcopi Romani electionem ab hominibus fiendam: diuino scilicet & Canonico: Pau. enim ad Hebre. cap. 5. ait: omnis nanque Pontifex ex hominibus assumptus: pro hominibus constituitur in his: que sunt ad deum: vt offerat dona: et sacrificia pro peccatis: quem sancta Patrum sanctio immitata est octaua: questione prima cap. Apostolica & 79. distinc. ca. electionem: nec iniurie, edepol id factum esse puto: quoniam: licet, Aaron signo sensibili sit Phi.

electus in summum sacerdotem: ceteri tamen nullo stante signo successere: similiter Petrus Christi sensibili voce electus est successores autem ab hominibus diuina prouidentia nominant & instituunt.

Di. ¶ In sacris notatur decretur. 8. q. prima. ca. si Petrus: & accuratius in Epistola. 8. Beati Clementis ad Jacobum fratrem Domini Episcopum Hierosolimitanum. q̄ Petrus adhuc viuens Clementē Episcopum Christo Jubente: sibi successorem deligit: igitur quilibet Pontifex (vt Petrus fecit) successorem adhuc ipse viuens eligere deberet.

Phi. ¶ Et si Petrus successorem sibi elegit Clementē talis electio annuente Romana Ecclesia facta est. Nam Petrus ipse totam aduocauit Ecclesiam: que Rome tunc degebat: preterea necessarium esse: successorem deligere sibi Christus Petro declarauit: tū quia dies eius imminebat extremus: tum quoniam tyranica in Ecclesia increscebat persecutio: quamobrem Ecclesia prouide statuit: vt nullus deinde pontifex successorem sibi deligere queat. 8. q. prima ca. Apostolica non tamen aut Christo aut Petro repugnat.

Quod dignitas Cardinis in Ecclesiastica Republica sit de iure Diuino.

CAP. VII.

Di. Quantum memoria tenere possum: nemo est mihi te amicus antiquior: & licet Philothee vetustas quid commune cum multis habeat, amor tamen non habet: cum itaqȝ quo die me cognoueris semper a te diligi aperte ipse norim. Reor mea eloquia tibi ex animi tui candore nullam molestiam allaturā. Jdcirco aperias mihi velim an

Cardinea dignitas diuino iure in Ecclesiastica politia primum sibi vendicet locum vel gradum?

C Tam dulcis est amicitie nodus: tanq; suauia eius vincula mi Didyme: vt omnia que sibi aliqs velit cordis serenitate amico petenti (si honesta sunt) non deneget: ob id mellitissimis percũctationibus tuis alacri corde: hilariq; fonte tibi respondeo: dignitatem Cardineam in Euangelica politia primum post summum obtinere gradum. Phi.

C Ex te ipso hanc coniectas veritatem Phylothee: an sacris ex legibus ipsam depromis? Di.

C In Euangelica institutione velut hesperus inter stellas: hec eadem elucescit veritas. Phi.

C Arbitror quidem ligone te indigere ferreo: vt Cardinalis nomen: ex Euangelio suffodias. Eya itaq; vnde talem venatus es dignitatem: pandas queso. Phi.

C Perpendas volo mi Didyme: Apostolorum genera fuisse duo: quidam enim assidue Christum Commitabantur: eiq; opera patris operanti fere semper assistebant: & hi numero duodeno perstringuntur: quod quidem non abre adnotarunt. Mat. cap.26. Mar.14. Lu.22. & Jo.13. de quibus dicitur. Lu.22. vos estis qui permansistis mecum in tentationibus. Alii vero Euange. sortientes Symbolũ: designati sunt in omnem ciuitatem, & locum quo Christus esset venturus: bini verbum Dei euangelizantes: & hi septuaginta duo connumerantur in Euangelio. Lu.cap.x. Designauit dominus & alios septuaginta duos: & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem: & locum quo ipse erat venturus: quibus ipse dicebat. Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos: quos oẽs ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei prima ad Cor. Phi.

cap.4. Pa. appellat dicens: sic nos existimet homo vt ministros Christi: & dispensatores ministeriorum Dei: nolo tamen ob id credas me dixisse duodecim Apostolos assessores duntaxat fuisse: & Regnum Dei non euangelizasse. Nam vtrumque (Christo iubente) exercuere officium. Pa. namque de ipsis loquens Apostolis ad Ro. ca. x. Dauidis prophe. ps. 18. interpretatus: ait: in omnem terram exiuit sonus eorum: & in fines orbis terre verba eorum. Petrus aut in actis Apo. cap. 6. clara voce dicebat, non est equum nos derelinquere verbum Dei: & ministrare mensis.

Di. ¶ In hoc edepol minime ambigebam: cum ex predeclaratis te illaturum putarem: quod episcopi septuaginta duobus succedant discipulis: Cardinales vero duodecim Apostolis: & eorum officio, & loco potiuntur: quamquidem sententiam ne vtique te dignam iudicarem: quoniam. 21. distinc. cap. in nouo, & 35. distinc. cap. Ecclesie: notatur: qualiter episcopi succedunt duodecim Apostolis Sacerdotes vero simplices vices septuaginta duorum obtinent Apostolorum.

Phi. ¶ Belle loqueres mi Didyme: verum me scias scire: diuum Hiero. in exposi. ps. 54. ad versiculum illum (pro patribus tuis nati sunt tibi filii) Episcopos succedere Apostolis (quod iamiam dicebas) ample asseruisse.

Di. ¶ Cur igitur Cardinalis dignitatem diuino iure Ecclesiasticis esse collatam melito ore adstruis Phylothee?

Phi. ¶ Quid ni bone Didyme? non ne Cardinales ipsi Episcopi sunt: vel saltem presbyteri aut Diaconi quosquidem gradus in gremio Ecclesie diuina iura assignant.

¶ Em

¶ Em perdocte Phylothee: rimare meam dubitationem vt scopum rei (quemadmodum soles) tangas. Di.

¶ Age, dic sodes: expromas dubium. Phi.

¶ Prima q. secunda ca. presul: sacra patrum decreta ponunt: quod Syluester Beatissimus trigesimus quartus Romane Ecclesie pontifex Collaterales ministros domini Pape primus Cardinales appellauit. Nonnulli vero arbitrantur quod Beatus Pontianus vir Romanus: omniqꝫ virtute decorus decimus nonus vrbis pontifex: isthuc ipsum prius effecerit: igitur dignitas hec Cardinalis positiuo duntaxat iure nobis tradita est. Di.

¶ Cardinis dignitatem Bifariam intelligere quimus bone Didyme: vel quantum ad nomen et sic nullatenus de iure diuino talis dignitas est censenda: nempe superius dictum est: quod qui prius domini pape assessores seu collaterales dicebantur: a beato Pontiano seu Syluestro Cardines nuncupati fuere: alio modo quantum ad rem ipsam: et sic dignitas hec Cardinis est de iure diuino: velut sacerdotium ipsum. Nam vterqꝫ summus sacerdos legalis: et Euangelicus tales collaterales (quos Cardinales vocamus) lege ipsa decernente: in primeuo sacerdotii ortu habebat: Aaron autem sacerdotes leuitici generis: nec non eleazarum Ithamer et filios assessores: et ministros obtinuit. Leuiti. cap. 8. et ca. 10. Petrus vero Linum: Cletum: Clementem: quibus se ipsum et Ecclesiã credebat in Christo vt in Epistola octaua Clementis palam depromitur. Phi.

¶ En vafra verba: inaudita audio quidem: Arbitror enim nullum vnqꝫ hominum isthec tam expolita tamqꝫ vere aut descripsisse aut voce protulisse, Di.

sed q̄so:cur Cardinales eos appellant: ⁊ vnde hoc nomen venata est Ecclesia?

Phi. ¶ Nominum metaphoram: seu translationem Philo. 6. Topicorum nos facere edocet dicens omnes transferentes secundum aliquam similitudinem transferunt: ⁊ quoniam sicut hostium voluitur in cardine(prouerbiorum cap. 26.) ita Ecclesia Christi. Qui est hostium eterne vite: Jo. cap. 10. Eorum consilio a Beatissimo regitur Papa: iccirco Cardinales.i.principales in Euangelica cathedra ipsos appellamus. Et nomen ex moralibus extractum esse opinor. Phi. enim. 5. ⁊. 6. Ethicorum quatuor virtutes: que in humana subiectātur, voluntate Justitiam. s. Fortitudinem: Temperantiam, atq̄ Prudentiam: Cardinales virtutes rite nominat: quia. Hec principales virtutes suapte natura dirigunt hominis apetitum seu voluntatem ad ea omnia: que appeti debent in ordine ad se: et ad alterum (quod est dictum) reddūt hominem rectum erga seipsum, ⁊ proximum. Tu autem: bone Didyme si mea verba rite librraueris: correctione digna ea non deprehēdes: perpende queso quoniam Philo. in solo ⁊ nudo lumine nature de veritate disseruit: at nos super illustrante lumine effamur. Qua re, Deo maximo maxime debemus: iccirco in lumine ipso nature Philippum laude dignum arbitramur; simpliciter vero ⁊ absolute ipse mentitur: ait enim Pau. prima ad Timo. ca. 1. finis precepti est charitas de corde puro conscientia bona, ⁊ fide non ficta: ad Ro. ca. 13. finis legis est dilectio: itidem ad Hebre. cap. 11. sine fide impossibile est placere deo: ⁊ rursus ad Ro. cap. 8. spe. enim salui facti summus.

Di. ¶ In precedenti capite te enodasse memini Pe-

trum.15. Annis Rome Euangelicam Cathedrã rexisse: teste Hier. de viris illustribus: atqui libenter abs te discerem: qui modo cardinales dicũtur: tempestate illa quo vocabantur nomine?

¶ Presbiteri vrbis: qui tẽporibus nostris Plebani vocantur: increbescente vero clericorum numero titulares: iudices: assessores: vrbis seniores: collaterales Pape: et demum Cardines eos vocavimus. Phi.

¶ Ex qua nam officina istbec nomina sic elaborata eduxisti? Di.

¶ Ex catalogo sanctorum mi dydime: vnde decerpimus Petrum: Linum: et Cletũ instituisse presbiteros: qui etiam Clementem instituit Episcopũ cui omnimodam commisit Ecclesiam: Linus vero. 18. Presbyteros, ac Christi sacrauit Episcopos: Cletus autẽ.25. Titulos instituisse fertur. At Clemens sanciuit: vt nunq̃ Episcopus sine Diacono celebraret: quod notant sacra patrum decreta. xciii. Distinc. cap. Diaconi. Euaristus itidem primus titulos presbiteris: vnde ipsi victus alimoniam: et vestis tegimen sortiantur, pie contulit. Est nanq̃ titulus Beneficium Ecclesie: sub quo presbiter ordinatur: et cui quoad vixerit seruire tenetur. 70: Distinc. ca. sanctorum: ob id Ber. ad Auge. De cardinibus loquens ait. hi qui tibi assistunt continuo seniores populi: et orbis iudices sunt: Gre. autem vt notatur. 2. q 6. ca. Decreto Pape collaterales eos appellat: Bonifatius octauus in capite fundamenta ex de electi: principales summi Pontifices assessores: consiliarios: atq̃ cooperatores eosdem nominat. Phi.

DVBIA EMERGENTIA.

Non me preterit Phylotbee nullo eos defatigari labore quos Christi nectit amor: nonnul- Di.

la itaq; mihi abstrusa: & ignota a te dilucidari cupiens: nec vllo te quidem de fatigandum iri labore puto. prima facie meo intellectui illud se offert: q dignitas cardinis non sit preeminens gradus in Euangelica politia, sed Episcopatus ipse talem sibi vendicet locum.

Phi. ¶ Qua duceris ratione mi Didyme dic queso: nec me vnquam in tuis obsequiis defatigandum verearis.

Di. ¶ Hec in primis meam mouent mentem: quoniam sacra patrum decreta. 21. Distinc. ca. cleros nouem ordinum gradus Ecclesie militantis dinumerant: quorum omnium supremum Episcopatum esse dicunt: nullam de cardinibus mentionem facientia: Hoc nanq; pacto ordinum gradus hi sunt: Psalmista: hostiarius: lector: exorcista, acolitus, subdiaconus, diaconus, presbiter, & Episcopus: Rursus Episcopalis dignitas quadripartitur: sunt enim Patriarche Metropolitani: Archiepiscopi: & Episcopi: & .22. Distinc. cap. renouantes: quatuor describuntur Patriarche: videli. Constantinopolitanus: Alexandrinus: Hierosolimitanus: & Antiochenus: quos primum post papam sortiri locum ibidem adstruitur, hac de causa quia a beato Petro ipsi sunt instituti: loco eorum qui protoflamines apud gentiles dicebantur. 80. Distinc ca. vrbes.

Phi. ¶ Non inutilia tangis bone Didyme: verum in his duo discutienda putamus: primum quidem an Episcopatus inter ordines sit connumerandus? Deinde an sit preceteris ordinibus preeminens gradus appellandus?

Di. ¶ Tui ingenii solertiam nec non argutiam valde demiror Philothee cur nam Episcopatum supremum omnium graduum in Ecclesia militante esse ambigis?

¶ In hoc satis bellantur sapientes melitissime Didyme: hinc domini Canoniste asserentes Episcopatum esse ordinem: inde vero sacri Theologi (quos scolasticos vocant) episcopatu; ab ordinibus ecclesie eximentes. Phi.

¶ Qui nam sunt hi Theologi: sacra patrum dogmata abnegantes. Di.

¶ Doctores sunt nō parue auctoritatis mi Didyme: diuus Thomas. s. Bonauentura dominus Ricardus Magister, sententiarum quibus doctor subtilis scotus adstipulatur in distinc. 24. Phi.

¶ Tu autem per docte Philothee: quibus potius fauendum: & quorum sectanda vestigia arbitraris? Di.

¶ Utranq; laudo contionem: canonistarum. s. et Theologorum. phi.

¶ Quo nam pacto? effare. Di.

¶ Domini Canoniste ordinē sic diffiniunt: Ordo est gradus clerici in Ecclesia militante. Hoc enim modo Dionysius Ariopagita. 5. Ecclesie Hierarchie Episcopatum esse ordinem asserit: cui Isidorus. 7. Ethimologiarum cap. 12. conformatur: quoniam perspicuum est Episcopum esse clericum gradatum: cuius officium est populo fideli benedictionem impartiri: ordines sacros conferre: & Crismate paruulos in fide confirmare. Theo. vero calcatius rerum: quiditates describentes: dicunt: ꝙ ordo est gradus clerici disponens ad perfectissimum actum Ecclesie. perfectissimus enim actus Ecclesie est confectio eucharistie: seu corporis domini Jesu consecratio: Ille igitur gradus clericalis qui ad consecrationem quoquo modo deseruit ordo ab eis dicitur: iccirco septem duntaxat ordines ipsi nobis tradiderunt: videlicet hostiarium: lectorem exorcistam Phi.

acolitum: subdiaconum diaconum: & presbiterum: En luce clarius innotescit Theologorum & canonistarum discrimen (quod verbo tenus duntaxat nos ponimus) frustra aliquos in re effinxisse. habes ne mi Didyme?

Di. ℭ Quo quidem modo Episcopatus in cathedra euangelica sit censendus ordo seu nō: hoc tenus habeo: verum mihi declarare spoponderas: quonam pacto dignitas cardinea primum in Euangelica politia sibi vendicet locum: cum sacri Canones Episcopatum super ceteros gradus preficiant.

Phi. ℭ Facile capies si faciles prestabis aures: dignitas Episcopalis est gradus supremus super omnes gradus: quantum ad ordines eo lōge prestat omnibus ordinibus quod includit sacerdotium & ceteros ordines: Cardinis tamen dignitas non est ordo, neque est in linea ordinum: ob id domini cānoniste asserentes Episcopatum cunctas excellere dignitates clericales: loqui intendebant de ordinibus: & nulla tenus de cardine: quem inter ordines haud numerandum censemus: & hanc veritatem bone Didyme ex verbis Augu. statim elicies: quippe: fertur Augustinum ipsum dixisse: quanquam Episcopus maior sit presbitero: August. tamē minor est Hiero. in Epistola ad Hiero. reddebat se minorē Hiero. quia ipse erat Episcopus, Hiero. vero presbiter vrbis: seu pontificis collateralis: quem modo Cardinalem vocitamus.

Di. ℭ At qui. 93. Dist. cap. legimus. Diuus Hieroni. nititur comprobare nullam ... penitus differentiam inter Episcopum & simplicem sacerdotem: igitur (si Hieroni. credimus) dignitas Episcopalis non erit in gradu eminentiori.

Phi. ℭ Animaduertas queso mellitissime Didyme,

nam diuus Hieroni. ibi ne Episcopis & sacerdoti-
bus effatur: quantum ad corpus Christi consecratio
nem: eadem enim conficiendi eucharistiam potesta
te potitur simplex sacerdos: qua Episcopus: quan-
tum vero ad presidentiam & iurisdictionem: quam
Episcopi in Euangelica cathedra obtinent: simplici
bus sacerdotibus longe prestant: nec aliter dogma
tizandum puto: quia Augustinus de heresibus asse
rit: perfides arianos suas hereses ad hoc etiam ex-
tendisse: asserentes Episcopum in nonnullo a sim
plici differre sacerdote.

Solus Pontifex Romanus generale conci-
lium aduocandi facultatem obtinet.
CAP. VIII.

Arbitror neminem tam duri cordis grauisque supercilii: qui in tui amore penitus non molescat Philotbee: est enim in te summa morum probitas, doctrine lenitas: verborumque comitas: (vt tui animi candorem: sermonis leporem: vultus maiestatem. & imaginis venustatem omitam) tu Catonem grauitate: Demosthenem eloquentia: Ciceronem vbertate: publicanum euangelicum humilitate: & samaritanum pietate agis: Denique (vt omnia vno verbo absoluam) virtute preditus es non vulgari: sed heroica: ob id enimuero inter deicolas & heroas iure annumerandus es. Di.

¶ Laudari a laudato viro nullatenus graue ferendum puto mi Didyme: ego enim qualis sim, tuus sum: nec prote vnque: quocunque defatigabor labore: dic ergo queso quid tibi denuo in mentem venit? Phi.

¶ In solo Pontifice Romano concilium generale aduocãdi facultatem: reperiri vsque adeo credidi, Di.

vt istbuc ipsum inexpugnabile verum, semper ipse putarim: tu autem recte me sentire ais: an non.

Phi. ¶ A scopo baud aberras Didyme: propterea quod ex sacris eloquiis sic instruimur.

Di. ¶ Que nam sunt hec sacra eloquia: edisere (si libet) Philothee.

Phi. ¶ Non te fugit generalia concilia: ideo aduocari, vt reipublice Christiane statui prouide consulatur: quod quidem Diuus Gregorius li. 3. Epistolarum cap. 33. Ad Theodelingam Reginam Longobardorum palam depromit: Ille itaque vniuersalia concilia aduocandi facultatem obtinere debet: cui dictum est a domino Pasce oues meas: sed soli Petro bis verbis gregem suum ad irrigua Euangelii pascua depascenda Christus ipse commisit: Jo. cap. vltimo igitur solus Petrus congregandi buiusmodi concilia onus defert. Pa. ad Ephe. ca. v. Ait Christus caput est Ecclesie: et Saluator corporis eius: igitur ei incumbit generale concilium aduocare: cui totum Ecclesie corpus saluandum a Christo commissum est: at soli Petro ipsam Ecclesiã saluãdam demandauit Christus (Vicarie tamen) ergo Petro duntaxat talis facultas conceditur. Proinde Cirillus in lib. Thesau. non mediocri verborum facilitate banc exposuit veritatem dicens: Apostoli in Euangeliis et Epistolis affirmarunt in omni doctrina, Petrum esse loco dñi in eius Ecclesia: dantes eidẽ locum in omni capitulo et congregatione: in omnique electione et confirmatione. Hiero. ad Euandrum presbiterum decernit: quod ideo solus Petrus Ecclesie regimẽ a Christo sortitus est: ne vnus quisque prolibito ipsam discerperet Ecclesiã: in gestis Synodi nicene: que fuit prima Synodorum: iubente Syluestro beatissimo sub Cõstantino primo sancitum

ctitum est: vt generale nullomodo aduocetur concilium: sine summi Pontificis speciali licentia. perinde Synodus Alexandrina cui beatus interfuit Athanasius: scribens beato Felici ait: scimus in nicena magna Synodo tercentū decemq; & octo Episcoporum ab omnibus esse concorditer roboratum, absq; Romani Pontificis licentia concilia celebrari non debere. Beatus Marcellus Christi Martyr. in decretis suis cap. 5. Dicit, ipsi Apostoli & eorum successores domino inspirante, constituerūt, vt nulla fieret Synodus preter Romane sedis auctoritatem. Hanc eandem veritatem sacra patrum dogmata nobis edisserunt. 17. Distin. per totum: adstruentia cōcilia absq; Romani Pontificis auctoritate, cōciliabula potius appellāda quam concilia.

¶ Docte pieq; loqueris Philothee, verum recolo me legisse Apostolos aliquotiens aduocasse concilia que omnia recta serie contexere nequeo: dic ergo quotiens: si tibi est cordi. Di.

¶ Si temporum decursus rite metiemur: quater fidelem cetum sub Christi nomine coadunasse apostolos comperiemus. Nempe in actis apostolorum ca. 1. legimus: post Christi ad Celum Ascensionem nutu spiritussancti apostolos fidelesq; omnes Hierosolimis ad quoddā cōuenisse cenaculum. tūc Petrus cui cōmissa erat Ecclesia: exurgēs in medio eorum dixit. Viri fratres oportet impleri scripturam quā predixit spiritus sanctus p os dauid de Juda, q fuit Dux eorum q comprehēderunt Jesum: & hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspēsus crepuit medius: Et sic prouisum est Ecclesie propterea q statutis duobus (vt vnus eorum locū Jude sortiret: videlz Joseph q vocatur Barsabas, cognomine autem Justus: & Matthia Bethlemita Phi.

cecidit sors super Matthiam: et annumeratus est cũ
II. Apostolis: vt duodenarius apostolorum nume
rus compleretur.

Di. ¶ Demiror eqdem cur duodecim tãtum et nõ plu
res nec pauciores sibi Christus elegit apostolos?

Phi. ¶ Ut legis et nature preludia adimplerentur.

Di. ¶ Que nam: dic sodes Philothee.

Phi. ¶ Duodecim in Patriarche primi extiterunt vni
us patris Jacob filii: videlz Ruben Symeon, Le
ui: Juda, Isachar: Zabulõ, Asser, Gath, Dan, Nep
talin, Joseph, Beniamin: gñ. cap. 49. In qbus lu
ce lucidius: duodenus apostolorum elucescit nume
rus. Duodeciz primi prime scripture scriptores de
signantur Moyses Esdra, Asaph, Duo filii Chore
Dauid: Salamon: Esaias: Hieremias, Baruch,
eius notarius Ezechiel, atqz Daniel. Duodecim p
phetarum accedit numerus Oseas, Amos: Michе
as: Abdias, Zacharias, Jonas, Naum: Abacbuch:
Joeles: Sophonias: Aegeus: et Malachias. Rursus
in nature preludio duodenario oblectamur nume
ro: duodecim nẽpe diei naturalis extãt hore: duode
cim itidem horis tota voluitur noctis ingluuies et
duodecim aquaruz fontes: patres p deserta vagan
tes adinuenerũt: Exo. ca. 15. Et nũ. 1. cap. 33. Duode
cim stellarum corona coronatam mulierez: et sub pe
dibus suis lunã tenẽtem (que est Ecclesia) Jo. Apo
cha. ca. 12. vidit: nec nõ duodecim paradisi portas es
se, idem eodem attestatur spiritu. En prima aposto
lorum Synodus qua duodenus perficitur cetus.

Di. ¶ Quo magis de diuinis Philosophamur eo in
crebrescit dubitatio. Apias mihi queso Philothee.
Cur Christus ipse (quem Pa. prima ad Cor. pmo.
Dei virtutẽ et Dei sapiẽtiam appellat.) Nos duo
decim apostolos illiteratos rudes: et penitus igna

vos ad tantam prouinciam sibi elegit? nõ aũt potius dominos mũdi principes sacerdotum: & phariseos nõ delegerit? Nec illam te dignã arbitror responsionem: vt dicas qa apostoli elegerũt eũ: principes & pharisei nõ: quoniam Jo.15., Ait veritas: nõ vos me eleigstis sed ego elegi vos.

¶ Ad risum me rapis bone Didyme: desipies necum impio Porphirio? vt dicas Christum hos rudes & Idiotas decepisse apostolos: principes autem & phariseos decipere non potuisse? Phi.

¶ Tantum abest. vt a veritate recedam Euangelica quãtum vt mei penitus obliuiscar: Non me fugit profecto: nõnullos mũdi dominos, principes, phariseos, & legisperitos Christi monitis obtemperasse: eiusq3 vestigia: vsq3 ad proprii sanguinis effusionem etiam secutos fuisse: Gamaliel & Nicodemus tales fuere: Lazarus, Symonq3 leprosus: Cuza Herodis antipe thasaurarius, nec nõ Jairus Archisynagogus: cuius filiam tabitam á mortuis suscitauit: Martha: Magdalena: & Veronica de secta pharisearum mulierum: &(vt ceteros silẽtio inuoluam) Christũ secuta est domina profusa, vxor Pilati, quam apostoli post Christi resurrectionẽ & omnibus que inuisione de Christo habuerat: adimpletis(vt Egesipus tradit: baptizarũt, verũtamen illud miroreur duodecim rudes pre ceteris) vt mundum ad fidem traherent, a Christo electi sunt? Di.

¶ Tue percunctationi satisfacit Paulus mi Didyme: ait enim prima ad Cor. cap. primo: que stulta sunt mundi elegit deus vt confundat sapientes: infirma mundi eligit deus vt confundat fortia: ignobilia mundi & contemptibilia elegit deus & ea que non sunt: vt ea que sunt destrueret: & non glorietur omnis caro in conspectu eius: stulti enim iudicaban- Phi.

tur apostoli infirmi penitus ꝫ debiles: ignobiles ꝫ contemptibiles: ac si nō essent reputabatur, ꝫ tamen sapientes: potentes ꝫ mūdi dignitatibus precellentes: verbis ꝫ operibus ad fidez traxere: nec aliter pati debuit diuina prouidentia: quoniā si mundi domini Rectores: scribe: ꝫ sapientes talē (Christo mandante) assumpsissent prouinciam: gloriam non deo sed carni ascripsissent: dicentes nos ꝓpria virtute id esse imus.

Di. ¶ Sat superqꝫ satis habeo: sed redeamus vnde venit sermo: primam apostolorum Synoduz adamussim. Abs te percepi, alias tres Synodos mihi te cudere precor.

Phi. ¶ Secunda apostolorum Synodus: in acti. Apoca. 6. Describitur hoc pacto: in diebus illis crescente numero Apostolorum factus est murmur grecorum aduersus hebreos: eo ꝙ despicerentur in ministerio quotidiano vidue eorum conuocantes autez duodecim multitudinem discipulorum dixerunt: Non est equum nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis. ꝫ tunc concilium fidelium septē Ecclesie Diacones elegit: qui mensis pauperum ad fidem confluentium ministrarent: ne verbū ꝫ oratio cessarent: quorum nomina recensentes: eos fuisse dicunt: Philippum: prochorum: Nicanorem: thimonem parmenam Nicolaum Antiochenum: a quo secta Nicolitarum originem traxit (vt Eusebius in secundo Ecclesiastice historie tradit) ꝫ Stephanum prothomartirem Hierosolimitanum.

Tertiam discipulorum Synodum actuum apostolorum liber ca. 11. Enucleat. Nanqꝫ in Anthiochia residente Petro venerunt multi Cirenei annunciantes Christum: quo etiam Barnabas se recepit: qui Paulum Tharsis inuentum Antiochiam per/

duxit: Ubi per annum fere degentes maximam ad fidem virorum & mulierum multitudinē traxere: ibiq; vno omniū consensu (paracleto dictante.) A Christo fidelibus nomen imposuere: vt qui antea dicebātur discipuli: inde appellarētur Christiani: quod quidem factū Josephus historicus. 18. Li. Antiquitatum adnotauit dicens: Christianorū qui a Christo dicti sunt adhuc pseuerat & nomen & gens: scripsit autē hic Josephus gentis Machabaie: iter iudeos sacerdos: historicus: & philosophus valde insignis: sub Vespesiano flauio maxio Romanorum Imperatore: post Hierosolime euersionē: āno a Christi resurrectione. 14. Quarta Apostolorū Synodus in actibus cap. 15. Inscribitur talis: orto scismate de circūsionis nouitate: cōgregati sunt discipuli Hierosolimis in quorū cetu Petrus tanq̄ cephas exorsus est dicēs: quare & vos tētatis imponere iugum, quod neq; nos neq; patres nostri vnq̄ portare potuimus? & ex tūc Paulus sapiētie tuba fidelium aures intonare cepit dicens: ad Gal. ca. 5. si circūcidimini nihil vobis prodest Christus. capis Didyme?

¶ Quā belle concinaq; serie que prius rudis: ego fere incōprehēsibilia arbitrabar: ex tuo mellito ore capio pdocte Philothee: Uerum ab his qui declamatorie ad populum sacra pandūt multoties audiui: Romanam Ecclesiam quā iure ortodoxā vocitamus plures cōcilia aduocasse: q̄ nā hec fuere cōcilia? quorum ve aduocabātur? edi cere mihi si libet. Di.

¶ Rem facilem, dictu expostulas quippe in sacris decretis triginta ad notātur generalia concilia que triginta argenteis, quibus Christus pro nobis venūdari passus est: pōdus & mēsurā equarunt. 6. dist. ca. prima Synodus: & ca. prima annotatio. Phi.

Di. ¶ Nõ equidem aggredieris palinodiam si mihi aliquarũ Synodorũ seriem decantaberis: semp.n. antiquorum patrum concilia miris laudibus te extulisse recolo Philothee: age ergo exprome ne sileas precor.

Phi. ¶ Prima omnium Synodorũ Synodus Nicena dicitur: qm̃ in Nicea grecie ciuitate sub beatissimo Syluestro Romane Urbis Episcopatũ gerẽte: & religiosissimo Cõstãtino orbi Imperãte: celebrata est, vbi deuictus & dãnatus fuit Arius Alexãdrinus presbiter: q deũ filiũ patre minorẽ esse affirmabat: in qua qdem Synodo Eusebius Philo. celeberrimus (q postea Cesariẽsis Episcopus suffectus est) Diuino tactus spiritu arrii perfida dogmata cũ ceteris patribus: tercẽtum decemq; & octo damnauit: cũ prius tamẽ ei cõsensisset: ibiq; ex sanctorum patrum decreto: ipse idem Eusebius: symbolũ illũ edidit, quod Nicenum appellamus: quod vt diebus festis Romana iubilãdo decãtat Ecclesia cui⁹ versiculis (spũ sctõ dictãte) cõtra ariũ inseruit: genitũ nõ factũ cõsubstãtialẽ patri: p quẽ omnia facta sunt: anno a virginis partu. ccc. xx. Secũda Ecclesie Rom. Synodus Cõstãtinopoli aduocat: Damaso beatissimo Romanã regẽte Ecclesiã: sub Imperio Gratiani & Theodosii: vbi Macedonium Cõstantinopolitanũ Episcopũ: q spũm sanctũ deum esse impie negabat patres damnarũt: huic cõcilio beatus Cirillus Alexãdrinus: Episcop⁹ Hierosolimitanus deo disponẽte interfuit. Tertiã vero Synodum Ephesi Ecclesia aduocat: sub Celestino Põtifice maximo & Theodosio iuniore imperãte: in qua Nestorũ Constãtinopolitanum Episcopũ patres damnarũt: q loquaci facũdia Mariam virginẽ Dei matrem appellari nõ debere: inuerecundo naso affirmabat: cuius

blasphemias beatus ille Cirillus Doctor valde insignis anathematizauit. At quarta Synodus i q̄dā grecie Ciuitate, ad ponticum mare: in opposito Cōstantinopolis site: que Calcedon dicitur: aduocatur: iccirco Synodus Calcedonēsis nūcupat: vbi Eutices Cōstantinopolitanus abbas asserens i xp̄o vnā tm̄ esse naturā a patrib⁹ dānatus est: Leone sancto Pontifice maximo Catholicā regēte Ecclesiā: Qui sapiētia multos (tēpestate sua) excellebat: eloquētia nemini cedebat: & incredili fere morū honestate: & verborū comitate effulgebat. sub Imperio Martiani duodecimi Imperatoris Cōstantinopolitani. Quinta Synodus itidem Cōstantinopoli celebratur: regēte Ecclesiā Christi Agapito anno a Redemptione Generis humani. 533. Et Imperāte Justiniano legū cōditore: qui cū esset decimus septimus Imperator Cōstātinopolitanus: i Euticetis heresiā delapsus est: vnā tm̄ naturā in Christo adstruēs. At ait Dei Clemētia in qnta Synodo ad veritatis lucē deuenit: ibiq; Theodorus mesodrenus & arriana contio deleti sunt: & sancitū: est vt virgo Maria theoteos hoc est dei mater a tota nomināretur Ecclesia. Sexta deniq; Synodus rursus cōuenitur Cōstantinopoli: in cathedra euāgelica Agathone primo residēte: āno salutis nostre. 670. Qui tāte clemētie & māsuetudinis extitit: vt neminem vnq; a se tristē dimiserit: sub cuius Pōtificatu Cōstātin⁹ vigesimus sextus Cōstātinopolitanus Imperator. Imperii Monarchiā obtinuit: q de licētia beatissimi Agathonis: Cōstantinopoli cōciliū aduocauit: ibiq; sancitū est: vt sacerdotes grecorū vxores ducere valerēt: occidētalis vero Ecclesie sacerdotib⁹ vxores penitus interdicerētur: nō minus Macharius Antiochenus Episcopus damnatus: est qui

vnā dūtaxat volūtatē Xpō abscribebat: Extant adhuc vigintiquatuor cōcilia: que ingruēte necessitate: pro vario temporum circulo, vrbis pastores ad Ecclesiastice Reipublice profectum: aduocanda pie et prouide demandarunt.

Bi. ¶ Dehinc dicā sedulo: nunq̃ Philotheū aloquor: quin doctior efficiar: proinde libenter abs te deserē: quid de concilio Carthagine celebrato Augustini diebus sentiendum arbitreris?

Phi. ¶ Innocentius primus vir admodū Catholicus: pietateq̃ insignis excōmunicauit archadiū, nonum Cōstantinopolitanum Imperatorē: qui beati Jo. Chriso. expulsioni (eudoxia Impatrice agēte) consenserat Innocētius bono ductus spū: Impāte Honorio Theodosii magni filio decimo Constantinopolitano Imperatore: Carthagine cōcilium aduocauit: cui pater adfuit Augustinus. anno a Xpi natiuitate. 413. In qua quidē Synodo: pelagius monachus heresiarcha pessimus dānatus est: q adeo humanū extollebat arbitrium: vt diuine gratie mun⁹ cōtemneret, asserens hominem sola arbitrii libertate iustificari: & ad celorū regna scandere posse: quod sacri notāt canones. 24. q. Cap. Quidā sūt heretici paraph. pelagiās Et vt scelus sceleri adderet. infantes absq̃ peccato originali nasci adstruebat: atq in eum veritatis zelo inuecti Augu. & Hiero. multa cōscripsere: Augu. precipue librum de Baptismo paruulorum edidit, Hiero. vero dialogum recte fidei tribus voluminibus conscripsit.

Bi. ¶ Hec enarrata cōcilia in annotationibus christicolis tenenda censes ne Philothee?

Phi. ¶ Quatuor primas (quas retulim⁹ Synodos) vt sacra Euāgelica, nos venerari debere, Grego. li. 3. Epistolarū Epistola. 33. Ad theadolingā Reginam

Lōgobardorū

Longobardorum declarat: at sacri canones omnia concilia canonice congregata veneranda precipiunt 15. distinc. cap. sicut sancti Euangelii.

DVBIA EMERGENTIA.

Nonnulli ogganniunt Philothee dicentes generale concilium aduocandi facultatē nō in solo Romano Episcopo: sed in tota Ecclesia reside re: quippe scriptura dicit in quatuor Apostolorū Synodis (quas iamiam enucleabas) nō Petrū tantū sed oēs Apostolos fideliū cetum coadunasse: qd og genietibus respondendum ignoro penitus. Di.

¶ Si pagellas: quibus quatuor illa prima apostolorum concilia nobis declarātur, nouiter rimabimur: facile quidem perspicuam solutionem excutiemus: Nempe ibi fertur: q in qualibet illarum Synodo, aut Petrus (vt primus) loquebatur: aut ceteris p̄cipiēs assistebat: aut saltem (vt pastor) in Catbedra residebat: quid nam hec sibi volunt mi Didyme? Nisi totam Ecclesiam generale aduocare concilium auctoritate tamen Romani Episcopi in Euangelica Cathedra residentis? Phi.

¶ Ambigunt adhuc profecto: quoniam nonnulli Imperatores: in conciliis: que pauloante enarrabas: fidelium cetum conuenisse: ibiq Imperatorio ense nudato: concilii dogmata roborasse dicuntur: igitur aut Imperator maiori potitur auctoritate: vel saltem Pontifex Romanus ipseq Imperator: equa gaudet potestate in conciliis. Di.

¶ Perpendas velim Didyme: omnes illos religionis & pietatis amātissimos Imperatores: quos generalia concilia coadunasse comperimus, de licentia summi Pontificis id effecisse, Nam cum sint Phi.

genio polles: et mineruam calles non vulgare3: agē expromas velim, quid noui in tui ingenii officina elaboraſti.

¶ Dum ad Generale concilium fideles aduenerunt eſt cuiq3 facultas loquendi ex animi ſententia an non? Di.

¶ Soli Epiſcopi in generali Synodo definitiue loquentes, dogmaticas ſanctiones in medium afferre queunt. Phi.

¶ Cur non omnes iſthuc ipſum peragere poſſunt Philothee? Di.

¶ Scripturarum ſeries oēs Xp̄icolas in concilio vniuerſali definitiue loqui non patitur. Phi.

¶ Unde hāc expiſcaris cōcluſionē? aperias precor. Di.

¶ Quatuor Apoſtolorum Synodos in cap. iā iā preſtacto retulimus: in qbus omnibus Apoſtolos duntaxat definitiue ſententia3 protuliſſe legimus: at Epiſcopi Apoſtolis ſuccedunt (vt declarat Diuus Hiero. in expoſitione p̄s. 44.) igitur ſoli Epiſcopi in Synodo determinate loqui debent. Phi.

¶ En q̄3 grauis norma pl Philothee: an non magis Chriſtiane reipublice expediret: ſique ad fidem ſunt: omnes fideles diſcutiendo peragerent? Di.

¶ Minime quidem cōduceret: qn innumeras palinodias: et ingētia pareret diſſidia: pinde nec Chriſtus omnes fideles apoſtolos appellandos mandauit: nec omnes apoſtoloru3 vices ſortiri voluit: ſic enim Mat. ca. 6. Uocauit Jeſus diſcipulos ſuos, et elegit duodeci3 ex ipſis q̄s et apoſtolos nominauit: Lu. an̄te ca. 10. 72. bis addidiſſe declarat. Phi.

¶ Quid ſancti de hoc ſentiunt? qui quo magis pietatem ad omnia valere cognouerunt, eo omnibus obſequioſi effecti ſunt? Di.

¶ Augu. in li. de vni. Bapt. Concilium generale Phi.

describere intendens: dicit: concilium generale est quod celebratur conuocatis Episcopis de vniuerso orbe. Ei diuus adstipulatur Grego. li. primo Epistolarum epistola prima vbi concilium generale: esse concilium Episcoporum adstruit.

Di. ¶ In Synodis generalibus quas Romana adunauit Ecclesia: hunc morez seruarūt patres an non?

Phi. ¶ Legimus in gestis Synodi Calcedoñ. q̃ quarta Synodus nūcupatur, q̄ Episcopi videntes quosdam Egiptiacos non epos qui ab Alexandria cum Dioscoro heretico venerant Calcidoniam. concilio interesse temptantes: clamauerunt dicentes: concilium generale: concilium Episcoporum est: perinde non Episcopi extra concilium maneant: quod quidē effectuz est: sic Leo Papa cōcilio Ephesino scribens: concilium generale appellat Episcoporū conciliuz: idcirco in sacris Decretis. 17. Ca. 1. Ex glo. describitur generale conciliū hoc pacto cōciliū vniuersale est q̄ a Papa vel eius legato cū omnibus de vniuerso orbe Episcopis cōstituitur. quod pfecto. 12. Dist. ca. Canones, z. 17. Dist. cap. Synodum: roboratur.

DVBIA EMERGENTIA.

Di. Belle loqueris hercle sed dubitandum quoquo modo duco: quoniam in prima apostolorū Synodo: que in actibus Apostolorum ca. primo annotatur: omnes fideles conuenerunt.

Phi. ¶ Hec duo nō parum sese differre arbitror mi Didyme: in concilio loqui: z in eo definitiue loqui: tecum rite assero omnes christicolas in generali concilio loqui posse: qui ex charitate que est fructus spiritus audiri debent: at soli Episcopi definitiue loquūt dogmata z santiones (spiritu sancto dictāte)

In medium adferentes. intellextin?

¶ Intellexi iam: verum Isidorus in li. Ethimologiarum ait concilium generale a Romanis tractum esse: qui cum causas agebant: in vnu veniebant omnes & communi intentione causas illas discutiendo tractabant: quare in Synodo Ecclesie: in qua no est macula neque ruga laudabilis ritus non inoleuit potius aboletus est. Di.

¶ Non est aboletus bone Didyme nam Episcopus virtualiter totam Ecclesiam sibi comissam continet: dum ergo omnes Episcopi in Synodo vniuersali definitiue loquutur: omnes fideles ibi virtualiter effantur: nempe Episcopus in concilio totam Ecclesiam sibi comissam representat. Phi.

¶ Adequasti profecto meum intellectum. sed dicas queso, quid sibi hec volunt? Ait enim Eusebius Cesariensis li. x. Ecclesiastice hist. ca. i. Constantinum Imperatorem Nicene Synodo interfuisse: ibique Imperatorio stegmate coronatum loquutum fuisse: Rursus in concilio Calcedonensi: Martianus Imperator dixit: Nos ad conseruandam fidem: non ad potentiam ostendendam: exemplo gloriosissimi principis Constantini Synodo interesse volumus: vt inuenta veritate: multitudo no vltra prauis doctrinis acta discordet: igitur Imperatores concilii primates assessores: & iudices sunt censendi. Di.

¶ Ad risum me rapis dulcis Didyme: en pluries dixi Imperatores primos in potestate Gladii temporalis orthodoxe Ecclesie ministros esse: ob id ipsam Ecclesiam iure (etiam nudato gladio) tutari tenentur: Constantinus itaque & Martianus catholici Imperatores: pie ac prouide Synodis interfuere: ibique locuti sunt: non tamen definitiuas protulerunt sententias: immo Constantinus ipse hoc sibi arro Phi.

gare ex toto abnuit (Eusebio teste) dixit: ad Episcopos verba dirigens: nobis non licet de vobis, sed vos de nobis iudicare debetis.

Di. ¶ Paulus prima ad Thi. cap. 3. multas Episcopo conuenire conditiones docet: quarum due ceteras continere videntur: vt q Episcopus sit irreprehensibilis vir, sitq doctor: si multi Episcoporum idiote & illiterati cernerentur: non ne Christiane Reipublice valde conduceret vt Episcoporum vota docti sortirēt viri: q in Synodo ēt definitiue loq queāt: effare Philothee. nec surda hoc pertranseas aure.

Phi. ¶ Cur crispantur tibi oculi bone Didyme subrides ne: audi queso: sermo scientie & sapientie: inter dei dona: que gratias gratis datas: doctores scolastici: etiam sancti appellarunt (Pau. teste prima ad Cor. cap. 12.) numeratur: quod quidem donum non omnibus datum esse apostolus insinuat: si igitur in Synodo aliqua vniuersali: non pauci illiterati conueniunt Episcopi: potest summus Pontifex Theologos aliquos Theologiam in publicis studiis profitentes; celebresq3 verbi Dei precones: Episcoporum cetui addere: quod quidem in concilio Constantiensi obseruatum fuisse in sacris decretis. lxiii. Distinc. cap. in Synodo: palam est: nec ab re. namq3. Areopagita ille magnus Dionysius lib. 3. De diuinis nominibus cap 1. Inquit: de diuinis solum filiis Dei (hoc est Theologi) credendum est quod quidem a Platone prius assertum fuisse in libro Thimei Comperimus.

Quot prefiegātur cōditiōes: vt cōciliū canonice cōgregatum appelletur. CAP. X.

Di. Conciliorum increbrescente fama: multotiēs meas peruenit ad aures ea potius cōciliabula

q̃ cõcilia esse appellāda: cur nā pdocte Philothee.
¶ Non te capiat admiratio bone Didyme: qm̄ q̃ conditionibus necessariis carent iure conciliabula & non concilia vocitamus. Phi.
¶ Que nam conditiones ad concilium canonice congregatum exiguntur: Narra obsecro. Di.
¶ Prima omnium conditionum est: vt a Papa cõcilium aduocetur: qui totam Ecclesiam in virtute continet: nempe si a Papa concilium non aduocetur: conciliabulum appellabitur: quod sacra patrum notarunt decreta. 17. Dist. cap. multis. secundam conditionem scribimus talem: vt concilium generale ad profectum Ecclesiastice reipublice conueniatur hic enim finis ad Synodales cõgregationes deduxit Aplos (vt acta notant apostolica cap. 1.6.11.& 15.) Quod quidem ca. 9. Adamussim expositum est. Tertia extat cõdictio q̄ omnes de vniuerso orbe Episcopi aduocentur: nam omnes in simul Episcopi omnes particulares representant Ecclesias: quas in virtute supremi gradus (Papa mandante) iure continent: quam quidem condictionē diuus aduocauit Augu. cõcilii generalis descriptionē assignans in li. de Vnitate Babt. cū itaq cuipiā cõcilio hec deficiūt cõdictiones: illud ab Aug. latrocinium non concilium nuncupatur. Phi.

DVBIA EMERGENTIA.

Constātinus. 2. Magni Cōstantini filius: Constantinopolitano Imperio suscepto: in Laodicea ciuitate Syrie Laodicense coadunauit conciliū: Regente Ecclesiam Romanā Julio primo: quod tamen Papa ipso inuito ipse effecit Imperator: anno humane salutis. 339. Di.

Phi. ¶ Arriane perfidie fauebat Constantinus quapropter concilium illud: nõ adnotatur inter canonicas Synodos quarũ orthodoxa meminit Ecclesia. 16. Distin. cap. 6. Synodus: & ca. prima autẽ: similiter Constantinus quintus, trigesimus quartus Cõstantinopolitanus Imperator: suasu Anastasii Constantinopolitani Patriarche: heretice prauitatis insignis: in sanctorũ imagines seuiens: conciliũ Constantinopolim aduocauit: at Stephanus secundus vir Romanus: Doctor: & predicator acerrimus: Synodo Rome congregata: anno a verbi incarnatione septicentesimo quinquagesimo tertio in his conciliabulis gesta: pie & prouide deleuit.

Di. ¶ Verum me legisse recolo Theodoricum Gothorum regem: Italia eius subacta ditioni: Joannem Primum Pontificem Romanum: apud Rauennam carceri mancipasse: vbi vitam consumpsit & dies: post Christi aduentum anno quingentesimo vigesimo: igitur rex ille in Papam etiam potestatem sortitus est.

Phi. ¶ Non inficiaris mi Didyme: nanq3 ex. 4. li. Dialo. Beati Gregorii haurimus veritatem: nempe ad Arrianã heresim delapsus est Theodoricus: quãuis Barborũ omnium esset mitissimus: ob id Joanni viro vtiq3 catholico: Arriane secte resistẽti: impie & tiranice nocuit: quare ipse Theodoricus Binas luit penas: quia post felicem Joan. obitũ appoplexi morbo correptus: miserabilem animã ad inferna demisit (vt diuus astruit Gregorius.)

Conciliũ Canonice congregatum: non potest Papam (iure ipso) Canonice iudicare: vno duntaxat excepto casu.

CAP. XI.

SI Thesaurum labore offodiens quispiaz inuentum non delibaret aurum: profecto non mediocri notaretur infamia: cū itaqꝫ ex tue sapientie Fonte veritatis aurum suffodiendi ocium mihi prestatur, ad satietatez illud ebibere ardeo. ne te laboris pigeat queso Philothee. Di.

¶ Perge Didyme: vt anteqꝫ cadētia Sydera somnos nobis suadeāt: opus perficias quod exoptas. Phi.

¶ Quo iure generale concilium non habere potestatem in Romanum Pontificem: esse tenenduz ducis Philothee? Di.

¶ Utroqꝫ quidem iure ⁊ diuino ⁊ humano. Phi.

¶ Quo nam? dic sodes. Di.

¶ Mat. cap. 23. Ait: ⁊ sunt verba veritatis: super Cathedram Moysis sederunt scribbe ⁊ Pharisei: quecūqꝫ dixerint vobis seruate ⁊ facite: secundū vero opera eorum nolite facere. Age bone Didyme perspicuum nobis est qꝫ sicut in Cathedra Moysis que iudiciaria extat potestas ex li. Num. Cap. 11. Scribe residebant ⁊ pharisei: verū summus Pontifex omnibus presidebat (vt Aaron) hoc nanqꝫ pacto in Euangelica Cathedra resident Episcopi: quibus omnibus iure preficitur Pontifex Romanus (vt Petrus) Ait Christus Cathedra obtemperandum iussit: nemo itaqꝫ ipsaz iudicare debet qꝫ si in Cathedram fraudes molliri nemo audeat: a fortiori summum Pontificem qui totam continet Cathedram: auctoritatis vigore: ⁊ preheminentia iurisdictionis Accedit ad hoc quoniam Pau. ad Hebreos cap. vlt. inquit, Obedite prepositis vestris ⁊ subiacete eis: ipsi enim prouigilent quasi rationez reddituri pro animabus vestris: cui clauiger adstipulatur prima Can. 2. inquiens: Obedite prepositis non tantum bonis ⁊ modestis sed etiam disco- Phi.

lis:quāuis ergo multis facinoribus summus Pontifex notaretur(Christo mandante)ei obtemperare tenemur:nec ipse ab hominibus iudicandus sed a Deo duntaxat Ecclesie preponitur.

Di. ¶ Si Pōtifex alicuius cōcilii libertati traderetur: quid de eo faciendū putares perdocte Philothee?

Phi. ¶ Audi queso Didyme in concilio Rome celebrato tempore Constantini:Helene matris:cui beatus prefuit Sylvester hoc sancitū est:nemo iudicabit primam sedem:quoniam a prima sede omnes desiderant Iustitiaꝫ temperari:cui sanctioni ducentum octuaginta quatuor Episcopi: presbiteri quadraginta duo:Diacones vero quinqꝫ:subscripserūt: quibus omnibus concordi spiramine Cōstantinus ipse piissimus Imperator:eiusqꝫ mater, virtute, fide ꝛ dignitate prefulgidꝛ Helena:consenserunt. Et ne obliuioni (quod valde refert) demādemus: perpende mi Didyme quanti sit summi Pontificis maiestas:nempe legimus in sacris decretis. 21. Dist. cap. nunc autem: beatum Marcellinum Papam mortis timore idolis thura obtulisse: at Synodo Rome congregata: ipse idem Marcellinus penitentia ductus: separatum concilii determinationi sponte offerebat: concilium vero in eius causa nunqꝫ se immiscere voluit quin antidotum prioris concilii preseferens aiebat:prima sedes non nisi adeo iudicari debet. Hic veritati duo Ecclesie lumina de grege doctorum quos scolasticos vocant, studere nituntur:videlicet. Sanctus Thomas:ꝛ sanctus Bonauētura in quarto sententiarū li. dist. 19

DVBIA EMERGENTIA.

Obiiciunt nonnulli, quoniaꝫ Symachus Pontifex fuit pontificia absolutus dignitate:dum

Synodus Rome Theodorico Rege Gothorum mandante, congregaretur: quod sacri notãt Canones. 17. Dist. cap. Concilia.

¶ Non te fallat oppinio mellite Didyme: vt credas Symachum a concilio Pontificia mitra priuatum: ne vtiqz sic esse censeas: quin bis ipsum falso accusatũ: totiens imunem a vitiis: quibus petitus fuerat: totum Concilium eum eclamasse scias: nec te fugere perinde velim: Marsilium de Padua et Joannem hus qui pseudo in Pontificẽ garriebãt: ab Ecclesia damnatos fuisse. Marsilius nempe in extraua. Joannis. 22. Joannes vero hus: in concilio Constantiensi damnatur. Phi.

¶ At mihi ambigendum duco: pater Philothee: nam ad Galathas Cap. 2. Legimus Paulum reprehendisse Petrum: et tamen Paulus auctoritatis iurisdictione minor erat ipso Petro. Di.

¶ Satis hec duo sese certant bone Didyme videlicet reprehendere et iudicare, pluris enim esse iudicare quam corrigere: iccirco consentio tecum: inferiorem superiorem corrigere ex caritate posse: non tamen iudicare aliquo pacto ei licere: nec obid inficiamur: Paulum temeritati ascribentes: quoniam in actibus apostolicis cap. 11. Comperimus, eos qui venerant de circuncisione ad Baptismã, reprehendisse Petrum et dixisse: quare intrasti ad viros preputiũ habẽtes: nihilominus Petrus Pontifex erat queqz ipsi corrigebant quia cum gentilibus versabatur. Phi.

¶ Adhuc titubare meus non desinit intellectus, ait enim veritas Mat. cap. 18. Petre si peccauerit in te frater tuus, vade et corripe eũ inter te et ipsum solum: si te audierit lucratus eris fratrem tuuz: si te non audierit adhibe tecum vnũ vel duos: vt in ore duorum vel trium testium stet omne verbuz: quod Di.

si eos non audierit dic Ecclesie: Xp̃s itaq; remittit Petrũ ad Ecclesiã: igit maior est Ecclesie potestas: ipsius Petri auctoritate: ꝛ sic Ecclesia iure ipsũ potest iudicare.

Phi. ¶ Exacte dubitas mi Didyme: sed scias velim particulã illã euãgelii (dic Ecclesie) posse ad quẽpiam xp̃ianũ ꝛ ad Põtificẽ referri: si ad xp̃ianũ referat: intellectus verborũ talis est dic Ecclesie hoc est prelato: cuius fulmina sunt suspẽsio excõmunicatio: ꝛ interdictũ: vt declarãt Augu. ꝛ Chrisosto. Si vero ad prelatũ referẽdũ putabim⁹: verba illa (dic Ecclesie) hoc sonãt: dic Ecclesie idest corrige eũ corã tota Ecclesia: ad quod qdẽ oẽs Ecclesie p̃latos exhortat Paulus ad Thi. Ep̃um cap. 5. dicens: peccãtes corã omnibus argue: vt ꝛ ceteri timorem habeant.

Di. ¶ Si Põtifex heretica adnotaret prauitate: audiui. n. Ciprianũ dicere: ꝙ iure põtificali mitra ẽ absolued⁹, qd' qdẽ. 24. q. prima. cap. dicimus: enodatur.

Phi. ¶ Cipriano in hoc casu cõsentio: ait. n. veritas Joãnis ca. 3. q nõ credit iã iudicat⁹ ẽ: ꝛ ipse Joã. 2. Canonica dicit, siqs venit ad nos, ꝛ hãc doctrinã nõ affirmat, nolite eũ recipe i domo: nec aue ei dixeritis: cui Pa. attestat. 2. ad Thessalo. ca. 3. ingens: siqs nõ obedierit verbis nr̃is: p epistolã: hũc notate ꝛ nõ cõmisceamini cũ illo: dubitãs itaq; i fide, ab omni cadit Euangelica dignitate: habes ne mi Didyme?

Conciliũ Canonice congregatum: in his q̃ ad fidẽ sunt errare nõ potest.

CAP. XII.

Di. CVm Rome degerez ellapsis mensibus nonnullos doctores adinuicẽ cõcertantes audiui: qui demum concordi voce adstruebant general

cōcilium neutiq̄ꝫ errare posse: & rōnē talem in medium afferebāt: q̄a scilꝫ q̄ ad cōcilium aduocātur homines sint. & facile suapte natura ad errorē precipites dilabātur: Nihilominus cōciliū spū scto regit: q̄ nullaten⁹ errare pōt: ob id vero nō q̄escebat anim⁹: nā eorū nullus sacre scripture nominabat loca: ex q̄bus hāc possemus haurire veritatē q̄. s. generale cōciliū spūscto regat quo fit vt te sapiētissime Philothee in quo vena intellectus repit: rogatū eē velis: quatenus hanc mihi cudas veritatem.

¶ Luce clarius in Euāgelio talis elucescit veritas mellitissime Didyme: ait. n. xpūs Mat. ca. 18. Ubi fuerint duo vel tres cōgregati i noīe meo: ibi ego sū in medio eorū: a fortiori itaq̄ꝫ dū tota coadunat ecclesia: i medio ei⁹ astat xpūs. ipse rursus Mat. ca. vlt. fidelibus se nūq̄ꝫ defuturū pollicitus est xpūs dicēs: Ecce ego vobiscum sum vsq̄ꝫ ad consumationē seculi: en habes veritatem bone Didyme. Phi.

¶ Rem teneo: Philothee: sed q̄d de hoc sentiāt sancti: libenter audirem. Di.

¶ Bernardus scribēs ad Innocē. ait, hec q̄ppe prorogatiua ē hui⁹ sedis: p̄uidere de his q̄ ad fidēꝫ sunt. Hiero. ad Damasum dicit: p̄ modulo imbecillitatis mee p̄ me edita, S. Ro. Ecclesie submitto corrigēda: quorsum hec sancti dicūt: nisi q̄a Ecclesia i his q̄ ad fidē sunt errare nō pōt: cū xpūs ei p̄esit eterni p̄ris veritas: p̄inde in cōcilio Calcedonēsi. sancitū ē q̄ ab electa Synodo nemo appellare audeat: q̄m Synodus Canonice congregata: errare nō potest. Phi.

DVBIA EMERGENTIA.

Cur igitur cōcilium Arimenēse multorū Episcoporum sententia roboratum: damnatū fuit a Damaso Papa: quod notant Canones. 15. Distin. Di.

cap. sancta Romana Ecclesia.

Phi. ¶ Ariminēsis Synodus āno a Virginis partu 360. celebrata est, in qua ex simplicitate & vulgari doctrina Epoꝝ occidentaliū, oriētales Arrianā pfidiam magnificātes adstruebāt filiū dei eē minorē p̄renegantes personas diuinas omousion (vnius essentie esse) iccirco non fuit Concilium sed potius conuenticulum: seu conciliabulum.

Di. ¶ Quāq; noctes habeam⁹ Hibernas pdocte Philothee: eas insomnes ducere nō cōducit pfecto: pinde hoc vnū mihi edisseras velī: cur diuus Tho. in li. quol. q. 8. ca. vlt. Impingit Ecclesie: ipsam errare posse: qd' qdē nōnulli ab Augustino habere gloriantur in libro de vni. Baptismi.

Phi. ¶ Si aliquātisp plixiorē traxisses sermonē dulcissimi Didyme: suo lumine luna domū nos cōmitaretur: hoc nihilominus scias cōciliū generale ēt Canonice cōgregatū in causis particularibus errare posse: qd' qdē ex humana posset euenire malitia: vt si de possessionibus ageretur: & falsi surgerēt testes: facile cōciliū in fauorē vnius sententiā fere gret: q tñ iure possessiones sortiri non deberet. Vale.

¶ Autor.

¶ Hec de pedibus sedētis super solio maiori qua potui, diligētia & breuitate collegi ad sācti Patris & Domini Nostri Pauli Tertii pedes submissa.

¶ Finito Libro reddantur laudes Christo.

FINIS.

¶ Visa de Mand. Reuereñ. D. Legati & Illaꝝ admittimus & approbamus.

Petrus Menochius Lucañ. Audi.

TABVLA

FINIS.

Impressum Venetiis apud Augustinum Bendonum. *Die Mensis vigesimooctauo, Anno a Natiuitate* DOMINI.

M. D. XXXXIII,

MC